

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును

Vol. 10.

చెన్న పట్టణము 1923 వ సం॥ జూన్ నెల 25-వ తేది సోమవారము

No 73

సంపుటము ౧౦

ఈ పత్రికలో నామ సంవత్సరము, నిజ శ్రేష్ఠమాస శుద్ధ చాది ౧౩.

సంచిక 23

అమృతాంజనము అన్ని నోవ్వలకు మంచిమందు

అమృతాంజనము గాయము పండ్లకు మనమయిన మందు

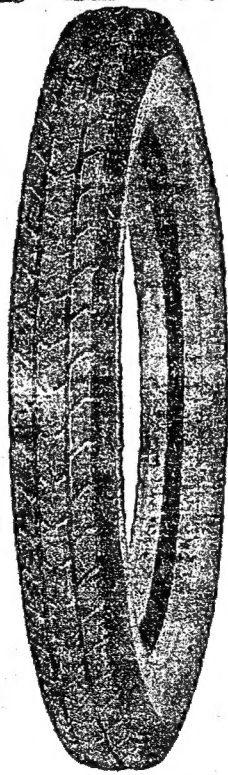
చక్కని డబ్బీతో నహ సీసా 1-కి రూ. 0-10-0 ప్రతియింటనుండదగినది

అమృతాంజనము లోక ప్రసిద్ధిని బడసియున్నది. అమృతాంజనము అన్ని నోవ్వలకు సిద్ధామృతము. అమృతాంజనము అమృతశ్రేష్ఠమాదినిగల మాయమందుగాదు. పాతమందులవలన మోసముగలుగును. వంచనాపచీటిని చూచికొనిన మోసముగలుగదు అమృతంజనపు జగత్ప్రఖ్యాతవలన బేతమునందంతటను తెలిసినది.

అమృతాంజనము డిపో, బొంబాయి, లేక నెం. 7 తంబు శెట్టి వీధి, మదరాసు.

FEDERAL TYRES

ఫెడరల్ టైరులు

ఏజెంట్లు:—

రోమర్ డాన్ అండుకో.,

మాంటురోడ్డు, మద్రాసు.

669

గనెలియ

బి. సి. మిక్ చెరు:— అను మందు సెకరంగమున వర్తిగ మాన్యును. తెలుగు గుణము కనబడి రాధ తగ్గును. మంట, చురుకు, ప్రచించుట అగును. గనెలియ వీజములను వరికి వేసి దీర్చించిన సెకరంగమును అంకురము లేకుండ మాన్యును. వత్సములేరు. 15 ద్రామల ద్రావకము 82 ముత్రము 8 రోజులకు వాడవలెను. తెల రు 8-0-0, బి. పి. గా రు 8-8-0 ఈ మందు బెజవాడలో బాల్ బాయి ప్రేసింగు కంపెనీ వారి ముఖ్యో మాడ అమ్మబడును. 678

డా. సి. యోగికంపెని, గవర్నరు పేట, బెజవాడ.

ఆయుర్వేద వైద్యసంగ్రహము

శుభ్రమై అనుభవనీయమగు 600 చికిత్సలను శైలుప్ర సద్గ్రంథము ప్రతియింటు నుండదగినది అందరుచేయదగిన మందులు 18 1-4-0 885 (2) 2. పి. 0-6-0
ఆరోగ్యదర్శనము:— వ్యాధులను రావందా కాపాడు కొను మార్గములను చూపించును, తప్పుక చదువ దగినది 18 0-6-0 2. పి. 0-4-0
ఆయుర్వేదచరిత్ర:— ఆరోగ్య, జైద్య, కారక, నిర్ధార గుణములు, చికిత్స, మొదలగునవి వాయుబును వైద్యపురక హరిది యుచితము చందా రు 2-8-0
తై 8 ని ఏక కాలమందు కొరవరాక 8-12-0 లకు మించెదను, ఆయుర్వేదగ్రంథమండలి, పెరిచేపి. (నెల్లూరు జిల్లా.

ఉచితము! ఉచితము!! ఉచితము!!!

మహాత్మా గాంధీగారి ఫోటో

చాల స్వల్ప పత్రములమాత్రమేగలవు తక్షణము ప్రాయము. మహారాష్ట్ర (బరహుస్) కాశి.

Free I Free II Free III

Mahatma Gandhi Photo

Apply at once only a few copies available Maharaj Bros, BENARES CITY

దుష్టగ్రహముల చేరులుగు అవధలకు

అశ్శత నివారణి. రూ. 4 4-0

"NABAGRAHA-KAVAJI"

దుష్టగ్రహములచే గలుగు భాదలు, తొలగుట వదలకట్టి వ్యాధులు మదుట వ్యాధ్యములు బయటగుట, మంచిననుబదొరుకుట, భార్యా, బిడ్డలుతో సౌఖ్యముగానుండుట, మొదలగు సౌఖ్యములు గలుగును. భారత కవులను తిహాజి మును, అన్నియు తెలుపుటకు కలగ్రహ కవచమును ఉపయోగించును.

8.8 ధర రూ. 11-4-0 6.8 ధర రూ. 19-2-0 12-8 ధర రూ. 26-0-0

Prof. Pandit B. K. JYOTIRBHUSAN, F. T. S. All-India Astrological & Astronomical Society, 370, Upper Chitpur Road, Calcutta.

రుధిరోద్ధారి సంవత్సర ఫలం

సీ॥ కలియుగాంతరమునం దిలనై మువేలపై నిరువది నాలు వత్సరములకును! సరిదిద్దిరోద్ధారి సం వత్సరమునందు పరివర్తనము జెందు ధరలు విరుడు! ప్ర త్రిమిర్చియునేయు వస్తుకొభుమజ్జాన్లు సజ్జరాగులు తెలల్ శనగపులన! మినుముకంది పొగాకు ధనియాలు వసపును గాముబాల విశేలు సగునుమంద! మింకులోగొన్ని మిక్కిలి మందమాట! దోచునని యోగదృష్టిచే చాచే పల్లి రామబ్రహ్మంబు గుంటూరుపుంథ! డరసి కలికేసూక్తి దీర్తి తత్సంబుగనుడు!!

విన్నవించు,

దాచేపల్లి రామబ్రహ్మంబు గుంటూరు.

శ్రీ ఆంధ్ర జాతీయ కలాశాల

సహాయకము

నెల్లూరు సుగుణవిలాసనగరము

మైలవరంహాలు బెజవాడ

బుధవారం

27-6-23

బుధవారము

మానవతి నాటకము

కందాడ శ్రీనివాసకృష్ణ, ఏ. ఏ. యల్. టి. గారు

ప్రధానపాత్రను ధరించురు.

దుర్గాదాసు

సూక్ష్మముగా వ్యాఖ్యపరచుచున్న నవకవితా నాటక రత్నము. దేశభక్తి, శ్రమభక్తి, కర్మభక్తి, పరాధర్మభక్తి యందు మా, దుష్టులను మానవతతో కల్పించినది. నాటకరచన శాస్త్రపాఠ్యము మన నియ్యది పెక్కునాటక కళాభిజ్ఞులచే ముక్తకంఠముగ ప్రశంసించబడినది. వెల చందాదారులకు రు. 1-0-0. ఇతరులకు రు. 1-4-0. వితరణము గోరువాడ క్రింది చిరునామావలె వ్రాయవలెను.

784

ఆంధ్రగ్రంథరత్నాకరము, గుడివాడ, కృష్ణాజిల్లా.

అష్టాశ్రీకృష్ణపు సుబ్బరాయకవిరచితముగ

రోషనార

అను చరిత్రాత్మక నాటకరాజము.

ఆనంద నృపసింహాంధ్రకావ్య సంఘముచే పలు సార్లు, పెక్కుచోట్ల ప్రదర్శించబడి పృథ్వీ భాగ్యతిగాంచినది.

కౌరవగీతు సోదరి రోషనార కవితానీ పెద్ద యాడుటకై పడినట్లు, ఆమెపాఠ్యము, శివాజీ కృష్ణ చరిత్రము, దేశభక్తి, యందు కర్మముగా నిరూపించబడినది.

మృదులగున కర్మసంకల్పితము అనమానకధాకల్పిత, నిరుపమాన పాత్రీకావళి, వేయేల. "హిందూ మహామృదీయ సమ్మేళనమే భారతమాతృ విమలశ్రీధరమన" భావిభవమును చెప్పిన రోషనారా చరిత్రము చదివినవలె నేగాని చెప్పవలెనాదు.

కర్మకులకు ప్రత్యేకభాగము ఇతరులకు కాపి 1-కి 0-12-0

గుప్తా బ్రదర్స్, విశాఖపట్టణము.

ఇంద్రజాల మహేంద్రజాలము

ఈ అపూర్వగ్రంథములో జర్మనీ గారిది, యోగదృష్టి, మానవభూతము, ఇంగ్లీషు ఇంద్రజాలము, మంత్రకాండము, భూతవైద్యము, యంత్రములు, అమెరికావారి చిట్టచేతమామాయి, విచిత్రనిరీతివిద్యలు గలవు. ఇంతేగాక మనమృగి మామయచేయుట, మామిడిచెట్టును పుట్టించుట, జీవముతో మాధుర్యము, కరీములైన కలకాయచేత మామలాడించుట భూమిపైన గలమామెత్తున గాలిలో మనమృగిని నిరాధారముగా నిల్పుట మొదలగు విచిత్రములు ఆనందము లున్నవి. ఈ గ్రంథమును చదివి యధ్యత్తుముగా మేజిక చేయుటలని గ్యారంటీ యిచ్చుచున్నాము. దీని వెల రూ. 4-0-0 బా.

2118

పి. ఆర్. జనార్దనశాస్త్రి, బంగళా గుంటూరుజిల్లా.

మాచెట్టునీడ ముచ్చటలు

మా అందరికన్న విశేషవిద్యావతియు ప్రశస్త పాత్రకు నామన నగు కనకమ్మగారు అయిదు మాసములక్రిందట పురుడు పోసికొనుటకై ఖట్టినింటికి వెళ్లి పుత్రికాద్యుతీయ యై నిన్న సాయంత్రమే వచ్చిరి.

సామాన్యముగా చదువులు కలిగియుండలు సమానముగా నె పొందినను నొక్కొక్కరి కొక్కొక్కదయలో ప్రత్యేక కాలముండును. నూరమ్మగారు సంగీతములో కుశల. మంగళాంబగారు దారపుట్టికలు చిత్రలేఖనము మున్నగు చేతికనలులలో బాణ కళ్యాణమృగాదు మిక్కిలి త్వరగ నతిస్పష్టముగా నూలు వదులుటలో నేర్పరి. భావగీతము లేమి, కద్యత్రుబంధము లేమి వారాధిత్రీకలేమి, నాటకములేమి, నటలేమి, మఱియే తెలుగు గ్రంథమైన సరియె నకరసము లాటక, జనువునిన్నాణము, కనకమ్మగారి సొమ్ము. కృష్ణాపత్రికలోని గంభీరతైలంబ పత్రికన, కనకమ్మగారి రవ్యవార్తననె వివరయునని ముచ్చటపడి మేమాపత్రిక నామె ముఖ్యతః వినుచుందును. కనకమ్మగారి వాగ్విగ్రహంబాప్రవాహసవ్యవస్థ మెప్పుడు కంభీరతన గలిగి కర్ణపేయముగ క్రమణియై యుండును. నూరమ్మగారి చదువు నెంతకాలపు నెలయేలునలె మందగామియై నడుచును. మంగళాంబగారుచదువు రాళ్ళమీద బండి నడచిట్లు కటకటలాడుచు నొడుగుదురుకుటలు గలిగి యెప్పుడు చాలించును బాటు అనిపించును. కళ్యాణమృగాది చదువు తొట్టుపాటును గలిగి మాటలు విస్ఫువ్యతలేక యుండును. కాన ముఖ్యముగా కనకమ్మగారును లేకపోయిన నూరమ్మగారును పత్రికలను గ్రంథములను జదువుచుందురు. నకరసములాలికెడి కనకమ్మగారి దివ్యవాగ్విగ్రహాదాదా ప్రేమమానములనుండి మాత్రోతపుటంబులు గ్రోలకుండుటచేసి నిజముగా చెవులు చీకడపడిపోయిన వని చెప్పవచ్చును. చెట్టునీడ ముచ్చటలును చెబువ మాదిగి నామమాత్రావశ్యములైనవి.

3-5-23 ఆదివారము నాటగు గంటలయినను యెంత తీక్షణయును వేడిగాడును నేకమై బయట మొగమును తెట్ట నిచ్చుటలేదు. మా నారింజచెట్టు వసంత సౌభాగ్యముచే పచ్చని యాకుల మువ్వరముగఁ బొడిగి చక్కని చల్లనీవ నొకఁగుచున్నది. అయినను వేడిగాడును కలది నీడకుఁజేర జంతుగఱుచుండెను. కాని, కాననభా ప్రవేశమునూర్చి బొంబాయిలో జరిగిన పర్యటన తీర్మానములును, చెన్నపురిలో జేకబంధ విచ్చుచున్న సాగరతీరపు టవశ్యాసములును మనస్సును మిక్కిలిగఁ గలవరచెట్టుచున్నవి. బయటి యెంతవేడిమిగన్న కాననభా ప్రవేశ విషయకమైన నానందమునడిమి దుస్సహముగ నున్నది. ఈ విషయమై తనకు జయము గలిగినదని మంగళాంబగారు కొంత యత్నాహముగ నన్నును మేముమాత్ర మావాదము సమ్యంతింపవార మగుటచే చింతా క్రాంతిచిత్తుమై కనకమ్మగారి నిమాయణలో నేమి చెప్పదురో తెలిసికొన గతూహలపడుచుంటిమి. మావరెనె కనకమ్మగారును కాతూహలచిత్తలై యుండుటచే గాబోలు రామే ముందుగ చెట్టునీడకు వచ్చి యొక్కరును రారేమని మమ్మును తేకవైదిరి. ఒక్కొక్కరికొక్కరు వచ్చితిమి ఏమివిశేషములు? ఒక్కరును కనకవరని కనకమ్మగారిని. ఏమివిశేషములున్నవి, ఒంటినిండ గడ్డలు ఇంటినిండ దుమ్ము కంటినిండ నలుములు, కటకటా నేవనికాలపు సుఖ మేమి చెప్పదును! యమయాతన ననుభవించుచున్నామిడీ తని మంగళాంబగారిని. అబ్బాయిక్కడ నిలువకుటకే దుస్సహముగా నున్నదే. ఇంక నీడగాడులో

గూర్చుండి ముచ్చటలుచూడ నాడుచెట్టుని నూరమ్మగారిని. అట్లయిన మావరెనెంటిలోనికి రండు చల్లగానున్నది. కొంచెము నేపయినతరువాత మరల చెట్టునీడకు రావచ్చునని కనకమ్మగారిని. సరేనని యందఱును పడమటిఁజిల్లోనికిఁ బోతిమి. అంబుము గూర్చుండితరువాత నూరమ్మగారు నాడువచ్చిన యాంధ్రకృష్ణాపత్రికలను కనకమ్మగారిచే నిడి అబ్బాయి యెన్ని దినములైనది క్రమణిపేయమైక మీచదువువి? నిజముగా చెవులు క్రుప్పకట్టిపోయినవిగదా యనిరి. కనకమ్మగారు నామాటలకు దనకృతజ్ఞతను ప్రమంభయాదులచే వెల్లిగ్రుక్కెను, మంద మానము మోయిన కండంబుగూర్చి నాయందలి స్నేహవాక్కులముచే నట్లందురుగాని, మీరేవా చదువురానివారని పెల్లగా బలికిరి. రాకకాదు. ఏదోవిధముగ నిత్యము వత్తిరికను చదువు చునెయున్నాము. అయిననేమి మంచిని కల్గియు నొక్కటే యైను, కంచుచెబులో బోసినయెడకుము వెచ్చగానుండి ఎన్ని ద్రావినను దాహశాంతిచేయవు. మట్టిపాళాలో బోసిన స్వాదు జలము చల్లనమున కిక్కలై గ్రుక్కెడుజలముతో దాహశాంతి తేసి మహానందముగూర్చును. పదార్థమొక్కటైనను మనవ్యక్తి ప్రకృతినిబట్టి యొకరికొకడు ప్రకాశత తేలికొక్కరికొకడు ప్రకాశత గలిగి యుండుగదా; యని నూరమ్మగారిని. నూరమ్మగారింత సౌమ్యముగా బలికిరా రని కళ్యాణమృగా గారిని. ఈపరస్పర స్తుతులకేమిగాని పత్రికలను జడువుటఁ బ్రారంభించు దని మంగళాంబగారిని.

నేడు పత్రికలలో ముఖ్యసంగతు లేమియో చూడుదని నేనంటిని. అంత కనకమ్మగారు రెండుపత్రికల పుటలను కొంచెమునెపు తిరుగవైచి ఏమిన్నది, కాననభాప్రవేశవివాదమెగదా! నేదానేకుతనగవర్యంతము వివరుచున్న వేడిగాడునిరి. వేడిగాడుగారు చల్లనిగాడుని మంగళాంబగారిని. ఈవిషయమై మీహృదయ మింకను పరితప్తముకాలేదామని కనకమ్మగారు నవ్వుచు బలికిరి. పరితప్తము కాకుండునెగాదు. పాదు బలపడి మహాశృక్మమైనది. మనమంటివారు వెకలింప సాధ్యమగు నట్లు లేదని నూరమ్మగారిని. పోనిండు మనమేల వెకలింపవలయును? ఏటివాడుచెట్టు ఎన్నుచునును? రెండు గాలివానలు కొట్టిన నెయ్యే కడిపోవునని కనకమ్మగారు నిగ్గత్తుముగాబలికిరి. మీరిదిధముగా నిస్సారపువాడఁ జేయునునెయున్నారు. స్వరాజ్యపక్షము శుక్లపక్షచంద్రునికలె నిరీతివాభివృద్ధి గాంచుచునే యున్నది. మెన్న స్థాయిసంఘపు తీర్మానములకు కాననభాప్రవేశవాదము ప్రజాసమ్మతి నెట్లుబడెనని గోచరించుటలేదా? ఇంకను నాహృదయము మార్పుకొనలేదని పరిహాసించెదలెలయని మంగళాంబగారిని. పాపము మీస్వరాజ్యపక్షమును చంద్రునితోఁ బోల్చుటదు. అతనికి క్షీణతావైజయముగూడ గలదని కనకమ్మగారు పరిహాసముగా బలికిరి.

మంగళాంబగారి కుచుంత రోషముతో కనకమ్మగారి వంక జూచి పూర్వ మధికసంఖ్యాకులు మీబహిష్కరణసిద్ధాంతకక్షుడును నున్నాడుగాన మీరు పరిహాసించిన బాగున్నది. ఇక్కడు మీయొకతాలి యొక్కముగ లేను. ఏలయందులేని స్థాయి సంఘసభలో మీబల మెడిపోయినది. మహానాయకుల నేతలు మీబహిష్కరణసిద్ధాంతముపట్ల నాతాళులై, స్వరాజ్యపక్షముతో చేరులు గలిసివారు. జతీయు నేటి జురభానూత్రములను తూచారప్పకుండ నంగీకరింతు మని మీరు కలలుచున్నాదా! యని మంగళాంబగారిని.

అపుడు పత్రికరణకుద్ధిగా నివ్వకు పాడ నట్లే బయటచున్నానని కనకమ్మగారిని. అట్లయినవో స్థాయిసంఘపు తీర్మానమును నేల యంగీకరింపవని మంగళాంబగారిని. దీనికన్న బలవత్తరమైన గయాతీర్మాన మున్నది. దానిమండిన బలము నాకుకొనెటితీర్మానముగదా లేదు. అది యసంఖ్యాకభారతీయులచే తీర్మానింపబడినది ఇదియో యత్యల్పసంఖ్యాకులచే చేయబడినది. ఇప్పుడైన వెనుకటి తీర్మానము గద్దరాలేదు. జతీయు నిప్పుడు సత్తుకు (పట్టు) తిచ్చినవారైన కాననభాలాభ మాకింది చేయలేదు. ఈ నాల్గునెలలు మీబహిష్కరణచార మాపి మానద్దు చెల్లింపుదని ప్రార్థించ జాలిగుండెగల నాయకులు చిత్తశైల్యములేని నాయకులు తమవోటును పారవేసెట్లున్నది. అదియునుగాక కాంగ్రెసుగారి రెండుకక్షులుండుటకొని విభేదము లేర్పడుననియు పలుకుటకే క్షీణించుననియు నాయకులు కొందఱు తమ మనోనిశ్చయము మార్పుకొని సమాధాన తీర్మానమునకు వోటునిచ్చిరి. ఈనీతి మాడ గాంధీతత్వము నాయకులలో ననేకలకు బోధ ది. దా లేనా యని కొంత సంగత్యముగూడ గలగుచున్నది. నాయకులైనవారు తమలో కొందఱు పెద్దపనుషులు చిలిపివృద్ధులను భయముచే నపోయినదా

1842

బిడ్డలకు

(*)

అన్నప్రాసన, జన్మదినము జరుగు సమయములందు కావలసిన గిన్నెలు, చిన్న తట్టలు, కంచములు మున్నగునవి

మావద్ద సిద్ధముగానున్నవి. ఇవిగాక పలురకముల సీమవెండి బంగారు నగలు అమ్మకమునకు సిద్ధముగా నున్నవి. తయారులో లేనివి ఆర్డరిచ్చిన అతి త్వరితముగా చేసి యివ్వబడును. ఉమ్మడి రామయ్యశెట్టి, గురుపామిశెట్టి కంపెనీ 25, చైనాబజారు రోడ్డు, మద్రాసు.

రణ సూత్రమును విచ్చి ముచ్చేయట సామాన్యము. మహాత్ముడైన యిట్లుచేసి యుండువా" యని కనకమ్మగారిని. మహాత్ముడు మూలము యెన్నిమారులు తన కార్యక్రమమును తలచియుంటున్నాడో అది ముగించుకొని యుండునని. చేసియుండలేదు. ముమ్మడికి చేసియుండలేదు కాదు తన కార్యక్రమమును పరిశీలించుట యొకప్పుడు ముగించుకొని నొకప్పుడు ప్రభుత్వము సాగించును. అంతయెగాని న్యాయవాదు లెల్లరు న్యాయస్థానములను బహిష్కరింపలేదు గాన కోర్టులకు వెళ్ళిపోయి తన కార్యక్రమమును గాని అప్పుకొనెను. మహాత్ముడు యిట్లు చేయటమున సంపూర్ణముగా పోగొట్టు పరసములేదని గాని మహాత్ముడు చేసినది చెప్పియుండరా? లేదు. మహాత్ముడు కలకత్తా యశవరకథ అందోలేక యంతకు పూర్వము బాగుగ జ్ఞానములేదు. అధిక సంఖ్యాకులు నాతో చేరినది నేనెప్పుడును నా హృదయ విశ్వాసమునకు వ్యతిరేకముగ నడువను. అఖిల భారతదేశము నాకు వ్యతిరేకమైన సరియే నా నిరాకరణ సూత్రములను లోకమునకు బోధింపును నా రాజ్యపునర్యేతమును లోకమునకు బోధింపును నే యందు నని చెప్పియుండెను. నేడు సమస్తము లాగిననాయకులు "సంధిమిచ్చితి సాధకు" అను నాక్తికి పద్ధతి యుండకుండున యెడల స్వరాజ్యమును మహిమో మా లోడిపోయియుండును. అంతకుకీ? ఒడిపోవుదుమనియే గదా దేశబంధు అవసరపథ కంగీకరింపలేదు. అయినను యేమి స్వరాజ్యమును. సభ్యత్వము సంపాదించి సభకు బోవుట మునుమునువాడు కొందఱు, పోయి యేయొకతనపునేనీ వచ్చెద మనువాడు కొందఱు. సభలో నైందానికి కానివానికి ప్రభుత్వమిచ్చుమను వారు కొందఱు. మంచి నామోదించి చెడును ధిక్కరించుచు మనువారు కొందఱు. వారొకరికి యుద్ధాగ్రములు నై కొని యుచ్చినవినుటలు తగిలించుకొని వారిలో నై కర్మమును మనువారు కొందఱు. ఇట్లు భిన్నాభిప్రాయములతో భిన్నలాభకాంక్షలతో స్వరాజ్యమును కృత్రిమముగా కృత్రిమముగా నున్నది. ఇట్లు తనకును త్రోవదొంగ తలండ్ల నన్నుచే, తన ప్రతిష్ఠాభివృద్ధినికొనెను కొనసాగునా? తన మనోరథ మేమాత్ర మిచ్చెదనని దేశబంధు వానించుచున్నట్లులేదు. కాననభావద్యమును లోనుండి భేదించెద మని స్వరాజ్యమును వారు మనుచున్నారే. అగడ బలపడుటకు తాము గూడ మరి కొన్ని రాళ్లు గుచ్చును నగుచునేమోగాని యందుండి యొక పైలెయిన ముడగట్టలేదు. నే నెప్పటి వ్యతిరేకము తప్పు నేనూ ముందుముందు మీరే ముడగలరే.

స్థాయినిఃఖువు తీర్చిన మొత్తాన్ని మోలెలు కానన సభా ప్రదేశమునకు మన స్వగీకరింపక యిటు ప్రతిభిషాయకుల యెడలయును చిత్తమార్పక సుద్ధిగాననలో బడిన నాయకులు కొందఱు నోటికి లోకములు చేసికొనినారు. అయినను భయములేదు. దేశమనుచునభివృద్ధినికొనెను. అయినను బుద్ధికావరణ ప్రబల సంజ్ఞామాత్రముననే తన భర్తయును గుర్రెయగలరు. దేశమునకు లోట్టికావసమగలదని కనకమ్మగారిని. అవునుగాని నా లోకసంజ్ఞాము పొడమున్నది. ఇప్పుడు సమాధాన తీర్మానమునకు సమర్థించిన నాయకులు తేల్చి స్వరాజ్యమునువారు కాననభలను నిలిచి మీవోటు నివృద్ధిని యడిగినవో యిచ్చెదరా యని నూరమ్మగారిని.

ఇచ్చెదర. ఇచ్చకపోయిన సమాధానమున కెందుకుచిచ్చి రని మంగళాంబగారిని. ఏమో చెప్పలేను. నడుగయితీర్చిన సమయమునకు మనోశక్తియును నేడు లేదు. నేడుగల కాననభివృద్ధిని తెలుపుచునో, ఉండదో యని కనకమ్మగారిని.

ఎచ్చే యివ్వరండీ. బహిష్కారప్రచారములు మూత్రమే సమస్తము మనిగని తమవోటు నిచ్చెద మని చెప్పలేదని కళ్యాణమ్మగారిని.

నేడు ప్రతికానిమయములను చదువుండేని వివాదము లెట్లుకొంటి తేలయని నేనంటిని. అవును. మాటలను కర్పమున బోలుతోల్లనే కాననసభాచర్చలలో బడిపోయితిమి. ఈ కర్ప లింతలో తెలుసనిగావు. చాల కాలము వృథమైనది ఇక ప్రతికను బదిలెనని కనకమ్మగారిని. ప్రభుత్వమును చదువ నుద్దమించి యేమి చదువుచునని యడిగిరి. ప్రధానవ్యాసము బదువుచు నూరమ్మగారిని. దానుగారి యవస్థాన మేదైన నున్ను బదువుచు మంగళాంబగారిని. వసంతలేఖ చదువుచు కళ్యాణమ్మగారిని. ఏదియో యొకటి చదువును. నేడో తేలవో యిచ్చెద మనుచునోకదాయని నేనంటిని. అవును నిజమేనని, అగ్రప్రతికాని ప్రధాన వ్యాసమును దానుగారి కుటియొక యవస్థానమును మరణానంతరజీవితమును వసంతలేఖ యు కొన్ని పద్యములను నొక్క యరగంటలో కనకమ్మగారు చదివక చదివిరి. అనంతము కృష్ణాంధ్రమును బదువు నుద్దమించ

అచ్చు యిక్కడ చాల ఉక్కుగానున్నది. చల్లపడ్డట్లున్నది. మన చెట్టునీడకు వెళ్ళుము, రండియని మంగళాంబగారిని. అవును వెళ్ళుచునని యందలము దొడ్డిలోనికి వెళ్ళి మాత్తుంటిమి. అచరభీష్ముడను చక్కని కర్ర మాలికావలెనంతో కనకమ్మగారు కృష్ణాంధ్రమును (పారంభించిరి. ఒకట పులకించెను నీగితి యాగిన వెనక ప్రధానవ్యాసముబదిలిరి. అనంతరము మావంకజూచి యెందుకేమిచ్చి, చదువ నాయని యడిగిరి. ఎందుకీ ఏమి చదువుచునని చదువుచునని నేనంటిని. "స్వరాజ్యపాఠీ" చదువుచునా? అచ్చు! నలభు, ఇంత సేపది యేగడవగదాయని నూరమ్మగారిని. సరి ఏనికొక కట్టిపెట్టెదను. కారద ప్రతికావతనోత్సవం దవలిన చిత్తం బిష్మితిల, బదువ నుత్సహించుటలేదు. (పొద్దున మీ రావత్రిక మా యింటి లోగలదని చెప్పినది మొదల కళ్యాణము కలగలేదుగాని ప్రాణమంతయు దానిమీదనే యున్నది. దయచేసి తీసికొనిరందు నూరమ్మగారు. అని కనకమ్మగారిని ఒకట కారదానందర్యున మనకా యాతుకుము! పాపము తెచ్చెద నుండుదని హస్తయుగానవృత్తు నూరమ్మగారు లోనికొక బోయి చెడు కారదసంచి కలనలెచ్చి ముడచి మొక్కునెచ్చినట్లున్నది కాని మహారణికో యిచ్చిట్లున్నారు. నీని బదువును. దానిని తనవారి నిచ్చెదనని చెడు సంచితలను కనకమ్మగారిచేతిలో నుంచిరి. తోడనే కనకమ్మగారిచిచ్చి సంచితముఖమునై బ్రసరించి నది. కంతమునుండి కట్టిరదేశము దిగువనకును వెళ్ళి యాచ్చాదములేక మిక్కిలి యవస్థాకరముగాను బహిష్కరమున నున్న మాఖమును దృష్టిగోచరమైనది. 'కారదా' సందర్భనాభిలాషతో నుత్తుల్ల మెయ్యెను నా మొత్తమునకులము తలూపన ముదుచుకొనిపోయినది. కేతిగోని సంచితలను కారదోయినది. కన్నులు మూసికొనిపోయినది. ఆ నిమిషిత సేకములనుండి రెండ్రుచిరువులు వెళ్ళుకొనినచ్చి సంచితలనై బిష్మితిలను పడినది అట్లు రెండు మూడు నిమిషములు కన్నులు మెచ్చి తెలుచి మమ్ముచూచి అయ్యో! యిదేమి పాపము నాకీసంగతి మొకటనే యేల చెప్పుకోవలసి కనకమ్మగారు దుఃఖస్థానముతో బలికిరి. కనకమ్మగారు సమాజముగ బహిష్కరితి. ప్రపంచాగ్రంథము లేదైన చదువు నడ నెక్కడ బహిష్కరములు మచ్చు నెక్కడ శ్రీకృష్ణగార్వసములు మచ్చు పట్టుటలెల్ల నచ్చు శ్రీలక్ష్మిగారి బుద్ధి చేయుటకు పురుషుల కేమిసాహసముడే యని వివాదముతో బహిష్కరము వదిలివేయుచుండును. అట్టి కనకమ్మగారు కేడేమి వస్త్రధారణను జూచి దుఃఖిత యగుటలో నా కృత్యమేమున్నది?

మీరే బోయెను మోచి చింతపడుదురని యీ కుటుమును చూచిన నాడె యనుకొంటిమి. అయినను కారద సందర్భమునకు మీరు చూపుచున్న యాత్మనామును జూచి ముందుగ వెళ్ళి మీ కుటుమ మేల చంపకలెను, చూచి బాగుడ మండి మీరే పాపమైతరుని యేకమంటిమని కళ్యాణమ్మగారిని. మేమనుకొనినట్లే యొందని మంగళాంబగారిని. కారదమానవత్రి యొక్క ప్రజలను బిష్మితిలలో జూచినది మొదలు ప్రతి నెప్పుడు మా చేదమని యారాటబడితిమి. ఇట్లు మేము బలాటబడుచుండ నొక్క నాడీ ప్రతిక మా యింటికేదన్నది. వచ్చినది వివక్షనే నాయానందమునకు మేర లేక పోయినది. ముఖము ముడగని నాయుభయము గూడ మేరలేక పోయినది. ఏమిచేయుదము? శ్రీలక్ష్మిపాత మట్లున్నదని నూరమ్మగారు విచారముతో బలికిరి. మఱు చింతిడి మూత్రమేమి చేయగలము? మాఖము మార్చుచునవారు తన నిశ్చయమును మానుకొనురా? మన కయిచ్చెముగా నన్న మన మా ప్రతికను చూచుట మానకలెనుగాని యని నే నంటిని.

లో.లి విషయముల ప్రాశస్త్యమును చూచుకొనకల యునుగాని నైముఖకముతో మన కేటిమి? అయిన నాచిత్ర కుటుమ నెవరో వివ్యాధివలన వ్రాయించినదిగాని పామయు చేసి నదిగాదు గదా! నా చిట్టియున్నతభావమును చిత్రకావైద్య గ్రంథము నా ముఖమునకు గమనించి ప్రకటించిలో మనమేమి చెప్పగలమని మంగళాంబగారిని. ఏ విషయములోబట్టిన మొక కట్టిమను తెదనపు మాటలను మంగళాంబ వదిలి నాకు వెట్టినిది చేయదా యని కనకమ్మగారిని. కనకమ్మగారిని గ్రామ్యభాషానిమయమున ప్రకృత ప్రహేళనలతో ననుచిత్రిక మానములతో లీలాచేవిగారు విమర్శలు పోలయినది మొదలు ఏవిషయమును గూర్చియైన మనోభావమును ఖండితముగా వెల్లడించుట కొక విధమైన యభిమానము జంతు గలగుచున్నది. అయినను ఇట్టి శ్రీజనాకమానములగు విషయములు బరిగినప్పుడు సహించుట దుష్కరముగానే యుండును.

ఈ ముఖమునకు వెట్టి యిచ్చెదమనియే నేనెట్టి చిత్రకావైద్యమైన నుండి నుండెను. సామాన్యముగా జనులెల్లరకు దీనిజూచిన తేలు కలగకమానము. అఖిలవారి లోకము దీనిని నాచి కన్నీరు పెదవక మానదు. నిజముగాక తెచ్చెదను మానవభాతినిగను నభిమానమును గలిగి బట్టి ట్టుకొను యిచ్చెదకాల మిట్టి వస్త్రచిత్రవృత్తు లవినీతికరము లనబడుట సిద్ధము. ప్రపంచ జనులెల్ల రాధ్యాత్మకత్వవేల్లెగనో, నడచి బాతి మనస్సులగనో మారనకప్పు ప్రపంచములో నాగరికపు మానవులని వేసింది లోకకర్మవహరములను బాతుర్యమునక బహిష్కరించును మానాభిమానములను గలిగియుండునంతకాలము నట్టి కుటుముల సోషల్ యుగము లనుటకు సందియము లేదు. అగిరితి గ్రంథములనై నె యగిరితిత్తవృత్తులు ముఖ్యముగా పరిత్యాజ్యములనై నే భావించెదను. శ్రీలక్ష్మిగారి దీయుటయే చిత్రకా విడుల నేర్పరితన మగనో? ట్టి చిత్రకా మన దేశమున మూలదేశము నేను చింతించను. అచిత్రవృత్తుం దేవో మహాభావమున్న కే యనుకొనుదు. ముం దగడంబది యాత్మతి. అనక సుదయించునది భావము. మునుముట్ట నాకృతియే యీ కందమున నున్నప్పుడు. దానినై సుదయించు భావము లెంత పవిత్రమునై యుండనో వేయక జెప్పవక్కరలేదు. ఒకమారు నేనొక మిత్రురాలి యింటికి వెళ్ళితిని. ఆమె ప్రేమతో నన్ను తన గదిలోనికి దీసికొనిపోయి మాత్తుడవెట్టుకొనినది. అగది యందలి నలువైపు గోడలకు వివిధచిత్రాలున్నవి. దానిని మొదలుగో జూచుచు నేనొకవైపున తలపు చూచుకొని వెళ్ళితిని. వేయబడిన కుటుమును జూచితిని. మిత్రము! ఈ కుటుమ కిట్లు ముగియునై నవలెయని యడిగితిని. సోదరి యేమిచెప్పుచును. అదయ్యో పాడు బొమ్మ. అనకలేదు. మైలలేదు. దానిని మా పంతులుగారు చుడరానునండి కొనివచ్చిరి. దానిని గోడకు తగిలించ వలసిని నే నెన్ని విధముల చెప్పిన వారు వినలేదు. చూడ లేక నేను జూచి తెలువై చితిని. శ్రీలక్ష్మి దుష్కర యాచందమున నున్నదని యామె దుఃఖముతో చెప్పెను. రవివర్మకుటుములలో గొన్ని చిత్రములు మిక్కిలి యానందకర మైనవి వున్నవి. దొరతనము వారు బూతుగ్రంథములను బహిష్కరించినట్లు బూతుకుటుములను గూడ నేల బహిష్కరింప లేదని నేను విచారపడుచుండును. అవునుగాని ప్రాచీనసాంప్రదాయము ప్రకారము చతుర్ముఖము, వీణా పాణియు వయారవాహనయు నైన సరస్వతి యాతమును నాయారా? లేక సామాన్యశ్రీ మామమే వేయబడినవో? మీరీ అనిచే నాచ్చాదింబడిన రూపము వేయరాదా! కాదునని నేనూచునది "కారద" యని కక్కగ నగ్రరములతో లిఖియింపరాదా? ముట్టుకు నుండు నే యని కనకమ్మగారిని. మన విష్ణువ మూలించి మఱుఖము చూచి యీ కుటుమ చుడకలము లానై మార్చుచు నే ను విచారపడకుదని కళ్యాణమ్మగారిని. అయ్యో! అంతమాత్రపు పుణ్యమును నూరమ్మగారిని. ఈ కారదతో సరియేనా సంచిత చెప్పిచదువు చేయెనున్నదా యని మంగళాంబగారిని. ఆ రెండవసంచిలో బహిష్కరమున కొడుకను కథయొకటి యున్నది. చదువును. మీరైన యాకథ లోనిపార్యవర్తములు బోధకుడు కేమోయని కళ్యాణమ్మగారిని. వీనిలో నెట్టి మహాత్తర విషయము నైన నుండెన నుండుగాక ఈమఖము మీ సంచివై ముద్రింపబడుచున్నత కాల మీ సంచిను నేను చదివకలము. నేనేగాదు నీగుగల ప్రతి శ్రీయును శ్రీలక్ష్మియు దయగల ప్రతిపురుషుడును నిటులనే నిషేధించలేదని నాకోరిక, బాలగారు, గృధ్రగారు, ఒక యావన శ్రీకి బట్టిచేసి బాహుముగ ప్రతికాముఖమున ప్రకటించుచుండ నాంధ్రమహాజనలేతిహాస్యించి యేమిచేసినారు. అధ్యుభవదనమె స్వగర్వముగా బెట్టుకొనిన నాంధ్రప్రతిక లీ ప్రభువువైదెద మయినప్పుటి నేల దెలుపలేదు. శ్రీలక్ష్మియుగల నిర్లక్ష్యము! కర్మకర్మమో? ఉపేక్ష? అగమము? అనూయ? లేక ఆంధ్ర మహాజను లెల్లరికొనాడె నా చిత్రించునం దేదైన యొక్కర సారస్యము గాన్నింపుచున్నదా! అయ్యో! కారదా ప్రతికా! ఆంధ్రప్రతిక నీచ్చిన యభినందనములను గాచి నిష్కర్మము చూచెదని యెంత యుల్పాపాపదే! నేను కన్నుకాచి యెంత ప్రతిగోచరి! అకలా! శ్రీలక్ష్మి పురుషుల కంటములక నయని కనకమ్మగారు వలల చెడు కన్నీటిందువుల రాత్రికి. ఆమెతో నా లు మూడంటి నేర్పములు పురుషుల కన్నులైనవి. కనకమ్మగారి కచ్చేరి సావడిలోని పెద్దగోరూరము వా, వాం యని యాటు గంటలు కొట్టెనది. కనకమ్మగారి ముద్దుబిడ్డ సుదేశగృత్త గీ యని యేమి సాగించినది. అచ్చు బిడ్డ యేమిచున్నది. కనకం లేచి రావేయని కనకమ్మ గారి తల్లి కేలేచింది. నచ్చుచున్నానని కనకమ్మగారు చెప్పున లేచిరి. ఆమెతో పాటు మేమును లేచితిమి.

సోదరి లీలాచేదె

జూన్- 23, 24, తేదీలును సమావేశమగుట.

నామకము నొప్పుటయిది.

నామకము నొప్పుటయిది, నామకమునొప్పుటయిది

నామకము నొప్పుటయిది, నామకమునొప్పుటయిది

దేశ బంధు దాసుగారి సంచరము

మహాత్మునివై మోషిన నిందలనన్నిటిని బహిరంగనభలో దాసుగారు రద్దు పరచుకొనిరి

మహాత్మున కిప్పుడే ప్రపంచమున నమాను లెవ్వరునులేరు

నేను మహాత్మునకు శిష్యుడనేగాదు అంతకంటెను గూడ నన్నిహితుడను

దాసుగారికి గుంటూరులో సన్మానపత్రము

దేశబంధు దాసుగారు గుంటూరు జైల్లపపుడు వారికి సన్మానపత్రము నొసగుట కనటి మండల కార్యగమ సంఘము వారు తీర్మానించిరి. (తంతివార్త)

సేలములో సన్మానపత్రము

సేలము మున్సిసిపల సంఘమువారు దాసుగారికి సన్మాన పత్రమును సమర్పించిరి. ఆసభలో దాసుగారు రుణస్వనిందిరి.

నేను మహాత్మునికి శిష్యాధికుడను

నేను మహాత్మునికి శిష్యుడనేగాదు, అంతకంటెను గూడ నన్నిహితుడనే. నా అభిప్రాయమును నేను వదలుకొనవలె నని కొందరనిరి. అది నా కళకళము. నేను పుట్టినిమిద లింతవర కప్పుడు నా అభిప్రాయమును వదలుకొనలేదు.

ఇప్పుడు ప్రపంచమున సజీవులైయున్న వారందరిలో మహాత్ముని కెవ్వరును సమానులు లేరని యే నేను నమ్మెదను.

అని దాసుగారు రాజభలో నుడిచిరి. పిమ్మట సాయంకాల ము పాఠశాలసంఘమువారు దాసుగారికి విందుచేసిరి. అప్పుడు కొర, భిలాఫతు సంఘములవారు వారికి సన్మానపత్రములను సమర్పించిరి

మరియొక ప్రసంగము

ఆసంవత్సరమున దాసుగారు మరల నుపస్థితినిందిరి. 1922 డిశంబరులో నానానాయక సభను జరుపుటను గూర్చి నేను చెప్పుటలో కొన్ని సంగతులను తెలిపితిని. నాయం దత్తవంక కడకు కలిగిన శాశ్వతపక్షులకు నాయులు చాలమనస్తాపమును కలిగించెనని నేను విందితిని. నేను గాంధీ మహాత్ముని వై నిందిత మౌనాపిత్తి నని చాక్షుర అశ్వారీ కండిత మదనమోహన మాలవ్యాగార్లు గూడ నుడిచిగాన వారికి నేను సమాధానము నొసగుట కర్తవ్యము.

నాపలుకులవలన వారికి మనస్తాపము కలిగిన చో నేను వానిని నిరభ్యంతరముగా పూర్తి

గా రద్దుపరచుకొందును. మహాత్ముని అగౌరవపరచవలె నను దురుద్దేశము నాకీషన్యా త్రమునుగూడలేదని నేను వారికి నిర్మలమతి తో తెలుపుచున్నాను.

ప్రస్తుత నిరర్హానాపీటికి కారణములను వివరించుచు అప్పుడు రాజప్రతినిధితో రాయవారములు విఫలమగుటకు గల కారణములను నేను వివరించితిని.

“మీరు అవకతవక చేసితిరి”

అని నేను నామరుటనువారి నుద్దేశించి చెప్పితిని. అట్టి చో నది మహాత్ము నగౌరవించుట ఎటులగును? ఎటులైన నేమి వారలుభావించుట క్లాపనీయమేగాని అపుడారాయవారము ను తిరస్కరించుట గొప్ప పాపమునయే నేనిట్టికిని నమ్మెదను. ఒక మహానాయకుడు పాఠశాలు చేసినాడని అది అగౌరవించుటయే! మహాత్మునికిని నాకును పెక్కువిషయములలో భిన్నాభిప్రాయములు ఉన్నను మహాత్ముని నే నగౌరవించితినిన నాకు కాల అవమానకరముగా నున్నది. అప్పుకడములో మా కిద్దరిని మన్నించుటగా నుండెను. మహాత్ముడు సహాయపడ్డని బోధించెను. నేనసహాయపడ్డని సమర్థించితిని. అట్టి పిరిలోగూడ మహాత్మునిపట్ల నా కర్తవ్యగౌరవము కలదుగాననే నేను నా అభిప్రాయము నపుడు వదలుకొంటిని.

సంస్కరణము లెన్నదో రూపుమాని నిరీక్షము లైనవని రాజగోపాలాచారిగారు రసిరి. అటులైనసరే. ఇప్పుడు మనముపోయి ఆకడము నిర్మించేముదము. ప్రజల అధికారము చెల్లకలెననియే నేను కొరెదను. మీరుగూడ నాతో రండు నాగ్యాదము కలదు. అనస్తానపరము గండు. పోయడు పోయడు” అని దాసుగారు నుడిచిరి.

భారతమాత దేవాలయము

దాసుగారు సేలమునుండి పాడకట్టికి వెల్లిరి. అచట భారతమాత దేవాలయమునకు కంఠస్థాన గావించి తెండు పూజ వెల్లెడను. (ఆ. ప్రె)

శ్రీమాన్ వైద్యనాథయ్యగారు

వకీలుపని మానివేయుట

మధురలో మండల కార్యగమ సంఘమువారి ఏర్పాటు ప్రకారము 21 వ తేది సాయంకాలము బహిరంగరథ జరిగెడిది. ఆసభలో మండల కార్యగమ సంఘకార్యదర్శి ఏ నుండరం పిళ్ళగారు వైద్యనాథయ్యగారినిగూర్చి మాట్లాడించిరి. అప్పుడు దాసుగారు కీటుపనిని మానేసెనని ప్రకటించిరిగాని పార్టీలు అందుల కంగీకరింపలేదు. కాన డిశంబరు నెలముఖవరకు ఆయ్య దాసుగారు కీటు వృత్తి మానేకుంటుటకు మండలకార్యగమసంఘ మువారు సమ్మతించిరి. ఆయ్యదాసుగారు తిలకునిధికి 1000 రూపాయల నిచ్చెదమనియు, అదిగాక ప్రతి నెలకు 100 రూపాయలు యిచ్చెదమనియు వాగ్దానముచేసిరి అతెయ్యరూపాయలను మధురపూరు సహాయార్థమే క్షయపరుచుచును. ఈమధ్య యిప్పుడు తగులబడుటలవలన నవ్వపడినవారిని అర్హులగు యింకరులకును అధమునుండి సహాయము చేయుటవలన కార్యదర్శి నుడిచెను. (ఆ. ప్రె)

బొంబయిశాసనసభల ఎన్నికలు

ఆర్. జి. ప్రధాన్ గారు నాసిక్ జిల్లానుండియు, సి. ఎ. గాంధీ, కర్ణాటకదేవరగార్లు మారుతునగరము, నూరుజిల్లా నుండియు, రాబల్ రాంభాయి మహిష్రావులు నీలకంఠ, రాబల్ పారిలాలు దేవాయగార్లు అచామదావారు నగరము, అచామదావారు జిల్లానుండియు రాబల్ పు స్థానికాసనసభా భాష్యకండు పాటి చేసెదరు. హెచ్. కె. కట్యర్లను గారు నెల్లూరేడి. జన శాస్త్రుల కాసనసభ ఎన్నికల ధు పాటి చేయును.

పోలీసు ఇన్స్పెక్టరు లంఛము

పుచ్చుకొనుట

రాల్ బిల్ నీలకంఠనాయురు శిక్షింపబడుట
కాలిక్టు, 25 జూను :— ఒక ముష్టానుండి రు 800 నిర్బంధించి లంఛము పుచ్చుకొనె నను వేర మోహింపబడిన పోలీసు ఇన్స్పెక్టరు రావులపాదకు నీలకంఠము నాయకు లి. ఏ. గారి కేసునిచారణ, జిల్లామేజిస్ట్రేటును జి. ఎ. ధారనుగారి యెదుట ముగింపబడెను. మద్రాసు కేరళముగ నిర్ణయించుడి 18 నెలల కరి కేసు విధించబడెను. రు 1000 జరి మా నాయు, అది చెల్లింక ని యెడల నాల్గు నెల లభికముగ కరి కేసును గూడ విధించబడెను. కరిమానా జనులు జేయబడియెడల అందు రు 500 అ ఫిర్యాదీకి పరి హరముగ నొసగుదలకలె ని యుక్తవ్య జేయబడెను

రంగూనులో రాజప్రహేళకము

తిలోకా (పాఠశాలవాసి) గారివై లేండినరాజప్రహేళకము లో నిర్దనుమద్రాయాయును నిర్దోషుని అనెనరులు తెలిపినను జడ్జి చెరి 13 నెలలు కరికేసుచేసెను. జడ్జియును అనెనరులును గూడ బాధ్యులే. “ఉద్యోగలకు వెరకుడు. పన్నులను చెల్లింపకుడు. గాగ్రహాధికారి పన్నుల నడుగవచ్చినవాని రెండుకారును వియగగొట్టి ఏటిలో పడ్రోయిడు” అని తిలోకాగారి కేసునియే రెండరుమద్రాయాయుంటి ఆనెనరుల నీసభ జరిగినవనియు యీ కేసు చేసెదరు (ఆ. ప్రె)

భిలాఫతు సంఘములను భిలాఫతు నిధిని ఎత్తివేయుట

షేకు ముషీరు హుస్సేను కిద్వాయిగారు
భరతఖండమున భిలాఫతుఉద్యమమును మొదట ప్రారంభించినవారిలో నొకరును అయోధ్యరాష్ట్రీ భిలాఫతు సంఘ మునకు ఉపాధ్యక్షుడు నగు కిద్వాయిగారు టిటుల ప్రకటించిరి.
“భిలాఫతు సంతోధము కలిగినపుడు నా నూచన ప్రకారమే భిలాఫతుసంఘములును భిలాఫతు నిధియును ఏర్పరుపబడెను. ఇపు డానిధిని సంఘములనుగూడ ఎత్తివేయవలె నని నూచించుట నామాధ్య కర్తవ్యమని నేను కలచుచున్నాను. కేరలము అధికారకర్తవ్యముతో క్షయభద్రానము లగు నీసంస్థలను సాగింపవలదని నేను భిలాఫతు సమూహ్యుల నందరిని కొరెదను. కార్యగమ మహాసభవారు ప్రచారము చేయుచున్నారు. సభలను జర తుచున్నారు గాన భిలాఫతు వారు ప్రత్యేకముగా నా పనుల నే చేయుట కేరలము ధనమును కేక్రిని దుర్వినియోగము చేయుట యే యగును. భిలాఫతు విషయమును తురుమ్మ సాగ్రామికులే యెప్పుడు చేత్రునియున్నార. భిలాఫతు సంతక్షణమును నిర్భయముగా వారి కే వదలదగు ను, అ క గో రా ఘ ధనమును పంపుటను గూర్చి అందు నిమిత్తము వనూలుచేయబడిన ధనమున 100 కి 20 వంతుకంటె మెచ్చుగా నవటి కెప్పుడును పంపబడలేదని నిరాక్షేపణగా చెప్పదచ్చును. అంగోరా నిధిని మనము దుర్వినియోగము చేయుచున్నాము. మహాత్ముడిను మర క్రధానాకళ్య క కల ను పాటిం పటం ద భిలాఫతు సంఘములను స్వీయ స్వ కక్ష కార్య సాధనకు కయోగించు చున్నాము. అంగోరానిధికి చేరవలసిన 18 లక్షలను వనూలు చేయుటకు జరిగుచున్న ఏర్పాటు లేమియును సంకల్పి కరముగా నుండలేదు. ప్రజలసాత్తును దుర్వినియోగము చేయుటలో యీతేముడం దేంపుమును గూడ భిలాఫతు సంఘ మున కిసురారు. ఇప్పుడు భారతజేత్ర మహాత్ముడియులు అం గోరాను భిలాఫతును గూర్చి ఆలోచించుట చాలించి స్వదేశ మున కనుభిదినిగూర్చి ఆలోచించుటయే చాల అవసరముగా కనిపిచు చున్నది. ఈ కడును కలిగిన మరకలనాములను బట్టి యాదినయము మరింత స్పష్టమగుచున్నది”. (ఆ. ప్రె)

మైసూరు మహారాజగారి జన్మదినోత్సవము

మైసూరు, జూన్ 22:—ఈదినమున మహారాజగారి జన్మదినోత్సవ కుతి వైభవముతో జరిగెను. అన్ని కార్యాలయములందును సేలకొన గలబడెను. మామూలు ప్రకారమే గొప్ప దర్బారు జరిగెను. చాల మంది యూరపీయులును భారతీయులును అందు పాల్గొనిరి. సాయంత్రమున రాసిదేసీవరకును పెదయూరేగింపు జరిగెను. ఇందు అధికారులందరును, వైదిక మూలబలమును, కాసనసభా ప్రతినిధులును పాల్గొనిరి మహారాజగారు యువరాజుతోగలసి, తెల్లని శుభ్రమువైశిక్కి యూరేగింపునందు జననవ్వను ప్రజల జనుజనుధ్యములు మిన్నునలైకు. రాత్రి 9-30 లకు ఊరే గింపు తిరిగి రాజనగరము చేరెను.

శ్రీ వేణుగోపాల హైస్కూలు, మారుటెరు, కృష్ణా జిల్లా

ఈ స్కూలుకు సంస్కృత కండితుడు కాకలయ్యను, గాన కలయువారము యాక్రిడి చిరునామాదారుడు వెంటనే దరఖాస్తులు చేసికొన కలయును.

(Sd.) T. Govinda Rao, Secretary, S.V.G.H School Committee Maruteru, Kristna Dt.

రత్నపురుష లేవ్యం

గుభిన్యాధులవలన, ఇతర కారణములవలన, కలిస కుక్ల వ్యవమును పోషించి బలముకలగ జేయును ఈమూర్తికా మహిమ తెలియవారుండర. వికేసిందిర యోగ సభసము లేదు. కే 1-కి రు 3-4-0 అ. నెగలేవ్యము- అన్ని సోగోగములను అప్పుక మగా కుచుచ్చును. బుడ్డి 1-కి 1-8-0. కేటలాగుఉచితము.

పట్టాభిరామ వైద్యశాల

రాయవరం, గోదావరిజిల్లా.

(గ్రీకు వాళ్ళాబ్దు పటాలమునకు చెందిన త్రైవేలు
గుర్తించుటకు వచ్చి మహామారుమందిరి మోచిల్ స్వామిగారు వా
మురందు కొంగరవము గావించియున్నట్లె చెప్పి త్రి పరకాలలూ
1 గల విజయవరవింతులు మేల్కనైవే విధించిన.

ఆంధ్ర కృత్రిక

1923-వ సం. జూన్ నెల 25 వ తేది

సోమవారము

మైసూరు ప్రతినిధి
సభా సమావేశము

—:—:—:—

మైసూరు మహారాజు జన్మదినోత్సవ సందర్భమునందు గూడుచుండెడి సభ శుక్రవారమునాడు మైసూరునందు సమావేశమైనది. ఆ సమావేశమునందు దివాను బెన్టిగారు సంస్థానముయొక్క ఆర్థికవ్యవస్థను సమర్పించి చేసినవ్యాఖ్యానము సంస్థానముయొక్క యభివృద్ధిని చెబుచున్నది. గతించిన నాలుగేండ్లయందును నిరంజనములందు వలె మైసూరు రాజ్యమునందును నాదాయమునకు మించినవ్యయము గలిగి లోకైర్పడుచుండెనది. ఈ యేడు దివాను వ్యయమునకు మించిన యాదాయమును గల ఆర్థికవ్యవస్థను ప్రదర్శింప గలిగెను. 1922-23 బడ్జెటు లెక్కలయందు రూ. 3,33,23,000 వ్యయమును రూ. 3,10,40,000 ఆదాయమును నిర్ణయింపబడి రూ. 22,83,000 లు లోటు గలుగుటలు మిదింపు వేయబడినది. వ్యవహారమునందె లెక్కలయందు గొంతిమార్పుగలిగి కొంతసామ్యము కూడినది. బెన్టిగారు పాఠమునకు బ్రతిమీ ప్రభుత్వమునందె గతసంవత్సరము 23 కి లక్షలు వచ్చినవి. ఆ మొత్తమునందు ప్రాతబాకి కిందను 13½ లక్షలు గత సంవత్సరమునకు 10½ లక్షలు చేరియున్నవి. సామాన్యదాయమునందు గలిగిన 10 లక్షలును మై మొత్తము చేరి రాదాయము 345 లక్షలు చేరినది. మొత్తమున మిదింపు వేసినదాని కంటెను 18 లక్షల ఆదాయము హెచ్చినది. మొత్తముగను అంచనాకంటెను ఆదాయము 22 లక్షలు పెరిగినది. గతసంవత్సరాదాయము 332 లక్షలు. మైసూరు రాజ్యాదాయమునం దింతవరకును వచ్చిన మొత్తములందు గొప్ప మొత్తముగ నున్నది.

ఆదాయమునందు భూమ్యాదాయము 117 లక్షలు మిదింపు వేయబడినది. దానియందు అమృతమహాలు భూముల అమ్మకమువలన వచ్చిన సొమ్ము చేరియున్నది. ఈ మొత్తమును భూమ్యాదాయమునందు జేర్చుట ఆదాయవ్యయనిర్ణయమును జేయుటకు ప్రయోజనకరము గాదు. ఎక్సైజు శాఖాదాయము 74 రైలుల ఆదాయము 80 లక్షలుగను నిర్ణయింపబడినది. మైసూరు రాజ్యమునకు పరిశ్రమలవలన మంచి ఆదాయము వచ్చుచున్నది. ఈ ఆదాయము కరిత్రములు వికసించిన కొలదిని వృద్ధిని బొందగలదు. విద్యుత్పరిశ్రమ శాఖకు వ్యయముచేసిన 178 లక్షలవలన 186 లక్షలు లాభము వచ్చినది. గతసంవత్సరమునం దిశాఖవలన 16 లక్షలు లాభమువచ్చినది. భద్రకలీ లోహ కరిత్రము వేయింతెఱకు 179 లక్షలు వ్యయము చేయబడినది. దీనివలన లాభము రెండేండ్ల తరువాతనే రాగలదు. సబ్బుపరిశ్రమము వలనను ఇంత వఱకు రూ. 30000 లాభము వచ్చినది. ఇతర పరిశ్రమలన్నియును రాజ్యమునకు లాభమును గలుగజేయకను రూ. 50000 నష్టమును గలుగజేసినది. నష్టమువచ్చుచున్న పరిశ్రమలను మూసివేయుటకు నిర్ణయింపబడినటులు బెన్టిగారు చేసిన యేర్పాటు సమంజసముగ నున్నది. మైసూరు కరి

త్రముల క్షీణతకు గారణమును బాగుగ యోచించవలసియున్నది. విశ్వేశ్వరలయ్యగారు దివానుపదవిని చాలించుకొనినతోడనే కరిత్రములకు పోషణము లొలిగిపోయినది. సంభావనాశక్తియును అభిమానమును, అనుభవములేని యధికారుల హస్తము లందు పరిశ్రమలు క్షీణించుట సహజము. దేశమునందంతటను కరిత్రములకు వ్యర్థముగ ద్రవ్యము వ్యయమగుచున్నదను ఖండనము బయలుదేరినది. ఆఖండనము ప్రభుత్వమునకు భయమునుగలుగజేసినది. ఆరంభమునందు పరిశ్రమలకు ద్రవ్యమును వ్యయముచేయుట కుత్సాహమును జూపిన యవరాజుగారి యుత్సాహము సయితము చల్లారి నది. ఆరంభమైనపరిశ్రమలును ఆరంభముగావలసినపరిశ్రమలును పోషణములేకను క్షీణించివి. అనుభవము లేని కరిత్రముశాఖాధికారుల వలనను దేశమున కెట్టియకద్రవము గలుగునో ఈ యదంతము తెలుపుచున్నది. పరిశ్రమలను స్థాపించి వికసించజేయుటకు ప్రభుత్వసహాయము నపేక్షించు వారు మైసూరు కరిత్రముల స్థితిగతులను గమనించుట ప్రయోజనకరము.

గతసంవత్సరమునందు వ్యయము 333 లక్షలు మిదింపు వేయబడినను 337 లక్షలు వ్యయముచేయబడినది. అన్ని బాపతుల వ్యయము కలిసి 343 లక్షలు చేరినను వ్యయమును తగ్గించుటవలనను 3 లక్షలు మొత్తము తగ్గి నికరవ్యయము 337 లక్షలు చేరినవి. వ్యయమును తగ్గించుటకుగాను 1625 ఖనులు తగ్గించబడినవి. అన్ని శాఖలయందును వ్యయమును తగ్గించుటవలనను రెండేండ్లయందును 48 లక్షలు వ్యయము తగ్గినది. రాగల సంవత్సరమునందు 46 లక్షలు ఇనుపయంత్రాలయమునకును 6½ లక్షలు కృష్ణరాజాసాగరమునకును వ్యయము చేయను నిర్ణయింపబడినది. ఈ లెక్కలన్నియును మైసూరు రాజ్యముయొక్క ఆర్థికస్థితిని తెలియజేయుచున్నవి.

ఈ లెక్కల యాధారమునను 1923-24 సంవత్సరములకు నిర్ణయించిన ఆదాయవ్యయము సంతృప్తికరముగ నున్నది. రాగల సంవత్సరమునకు 331 లక్షలు ఆదాయమును 330 లక్షలు వ్యయమును నిర్ణయింపబడి 1 లక్ష రూప్యములు నిలువ యుండగలదని నిర్ణయింపబడినది. రాగల సంవత్సరమునందు వివిధ శాఖలనుండియు రాగల ఆదాయమునందు గత సంవత్సరాదాయమునకంటెను విశేషమైన వ్యత్యాసము లేదు. కాని వ్యయమును తగ్గించుటవలనను లక్ష్యరూప్యముల నిలువను జూపుట కవకాశములు గలిగినవి. ఇతర శాఖలందు వ్యయమును తగ్గించినను విద్యాశాఖయందు 2½ లక్షల రూప్యముల అధికవ్యయము నిర్ణయింపబడినది. సామాన్యవిద్యకు 43 లక్షలును విశ్వవిద్యాలయవిద్యకు 7 లక్షలును చేరి మొత్తము 50 లక్షలు విద్యాభివృద్ధికి వ్యయముచేయుట కేర్పాటు చేయుట సంతృప్తికరముగ నున్నది. బెన్టిగారు ఉక్వచన్నువలనను సైన్యవ్యయమువలనను ప్రజలకు గలుగుచున్న కష్టములను తెలియజేసిరి. కాని బ్రిటీషురాజ్యమునందువలెనే మైసూరు రాజ్యమునందును ఈ కష్టములు లొలిగిపోవుటకు సాధనములు గనుపించవు. మైసూరు రాజ్యము బ్రిటీషురాజ్యమునందు గల కరిచాలనా విధానమును గలిగియున్నను పరదేశాధికారుల వ్యయభారము విశేషము లేక పోవుటవలనను ఆదాయవ్యయములను సరికెట్లుట సాధ్యమగుచున్నది. రాజ్యాదాయమును వృద్ధిజేయుటకు స్థాంపులభారము మూలము వృద్ధిజేయబడినది. వ్యయభారము సాధ్యమై సంతోషము తగ్గించబడినది. బ్రిటీషుప్రభుత్వమునం దిమార్గ మవలంబించుట

కంటె కోలాహలమో జరుగవలసియుండును. రాజ్యాంగ సంస్కరణములవిషయమై బెన్టిగారు తెలిపినభావములు ప్రజలకు సంతృప్తిని గలుగజేయవు. దశరామహోత్రవసయమునను మహారాజుగారు రాజ్యాంగ సంస్కరణవిధానమును ప్రకటించుదురు. ప్రజలు భక్తివినియములతో రాజశాసనము నాదరింపవలయునని మంత్రి చేసిన హితోపదేశము సమాదరణీయము. ప్రజాహృదయమునందు భక్తివినియములను వికసించజేయుటకు సామర్థ్యముగల మహారాజును మంత్రియును ప్రజాభీష్టముల కనురూపమైన రాజ్యాంగ సంస్కరణవిధానమును నిర్ణయించి ప్రవర్తమానంబగుచున్న మైసూరు సంస్థానమును ధర్మసంస్థానముగ జేయుటకు దోడ్పడుదురు గాక!

దేశబంధు దాసుగారు - ఆంధ్ర దేశపర్యటనము

శ్రీయుత చిత్తరంజనదాసుగారి తమిళనా, సంచారము పూర్తియైనది. ఆంధ్రదేశసంచారము రేపటినుండియును ప్రారంభమగునని తెలియుచున్నది. దాసుగారి ప్రసంగములు దక్షిణదేశమునందు గలుగజేసిన యుద్వేగమునే ఆంధ్రదేశమునందును గలుగజేయకుండుట సమంజసము. ఆంధ్ర రాష్ట్రజాతీయోపసంఘము బొంబాయి రాజీని ఆమోదింపవలయునని తీర్మానమును జేసినను రాష్ట్రమునందు బలీయమైన వ్యతిరేకాభిప్రాయము కలదు. బహిష్కారప్రచారవిషయమై కట్టుదలగలదని ప్రచారకుల యభిప్రాయములు చెబుచున్నవి. స్వరాజ్య పక్ష నాయకులు దేశమునం దనవసరమయిన యాంధో శసమును గలుగజేయకను స్వక్షప్రచారమునకు మాత్రమే ప్రయత్నించుట ప్రయోజనకరము. మహారాష్ట్రమును జేసిన చిత్తరంజనదాసుగారి కట్టును అన్ని పక్షములవారికిని గౌరవభావము గలదు. ఆంధ్రదేశమందలి కాంగ్రెసు సంఘములు సన్మానపత్రములను సమర్పించుటకు జేసిన యేర్పాటులు వారివట్లు గల గౌరవమునకు నిదర్శనములు. అనవసరములైన వాదప్రతివాదములు వర్తమానకవ్యసితీయందు కలవరమునకు మూలమగును కాని దేశప్రయోజనములకు వినియోగపడవు. దాసుగారు సేలముపురమునందు చేసిన ప్రసంగమునందు గాంధీ మహాత్ముని విషయమై తాను ప్రయోగించిన వాక్యములు మాలవ్య, అన్నాభీ గార్ల హృదయములందు సంతాపమును గలుగజేసినందులకు నిఘారణమును చెబుట యుక్తముగ నున్నది. చెన్నపురియందు వారు చేసిన ప్రసంగములందు "నీవు చాడుచేసితిని, అభ్యాసము చేసితివి," అను ప్రయోగములు ప్రజల కన్యచు ననియును మహాత్మున కన్వయింపవనియ సమాధానమును చెప్పిరి. కాని దేశంబరునందగిన వ్యవహారక్రమ మంతయును నాయకు గాంధీ మహాత్ముని కన్వయించును గాని ప్రజేములేని ప్రజల కన్వయింపదు. దాసుగారు స్వాతంత్ర్యసంరక్షణము జేమకొనట పరమధమైనను నిందారోపణము భర్తృపంకరక్షణము గాది గ్రహించుట యవసరము. దేశబంధు దాసుగారి ఆంధ్రదేశపర్యటనమునందు సహజమైన నిగ్రహమును, త్యాగమునుబూని వారిపర్యటనము స్వతంత్రప్రచారమునకే గాకను దేశప్రయోజనములకు వినియోగపడునటులు వారి యనుచుట ప్రవర్తించుదురు గాక!

దేశీయ వార్తలు

స్వరాజ్య సత్సభ

కార్యదర్శి ముఖ్యమంత్రి బాధ్యతలను రాష్ట్రీయ కార్యకర్తలకు అప్పగించి జరిగినది. కాంగ్రెసు పార్టీ కలను గూర్చియు దీక్షతో పరిచయమును వారి నిశ్చయించిరి. ఆంధ్రుల కొక ఉపసభను నుగూడ నేర్పరచిరి. (ఆంధ్ర)

బాబరు అకాలీలపై దాడి

బాబరు అకాలీలను తిరిగి కట్టుకొనుటకు జరిగిన పోరాటమున బాబరులకు పంపబడిన సేనలు ఆ దీక్ష స్థలములను చేరును. ఆంధ్రుల నిక వాసము ఏర్పాటు ప్రకారము తని చేయును. (ఆంధ్ర)

ఈశ్వరేశ్వర గారి రాజీనామా

అలహాబాదు 24:— ఈశ్వరేశ్వర సిద్ధాంతమున నమర్య శాధికారము నుపయోగించినందుల కనన్యతని దెలుపుటగా నున్న ఈశ్వరేశ్వర గారు కమలానాథాభ్యర్థనమున రాజీనామా కోసగిరిన తీరు పత్రిక దెలుపుచున్నది.

సం|| రా|| లా|| ఇ|| గే|| ప||

ఇంగ్లీషు కేంద్రపరిషత్తును చట్టము తొలగింపటకు వీలగు చూపకల గావించుటగాను సంయుక్త రాష్ట్రముల గవర్నరు గారి కొక విచారణసంఘమును నియమించిరి. ఎన్. ఎం. ఫ్రెహంట్ నుగా రీసంఘమున కధ్యక్షులుగ నుండును.

రంగవీరవారి కేసులు - విశాఖపట్టణము

ప్రస్తుతము జరుగుచున్న కేసులవిచారణలో ప్రాసిక్యూటర్ తరపున వాదము 22 తేదీతో ముగిసినది. సోమవారం 25 తేదీన తీర్పు చెప్పబడును. మరొక కేసు (7 గురు ముద్దాయిలపై) విచారణకు 25 తేదీన ప్రారంభమగును.

అయోధ్య బ్యాంకు దివాలా

లక్నో, జూన్ 28:— అయోధ్య అయోధ్య బ్యాంకు దివాలాదీనైనది, వాటాదార్ల సమావేశమున తీర్మానింపబడినది. ఎన్. సి. మిత్రగారు లీడ్ జేబరుగా నియమింపబడిరి. ఈ బ్యాంకును తిరిగి నిలువజేయుటకు ప్రయత్నము లొనర్పబడునని దెలియుచున్నది.

యూనానీ వైద్యనిచారణసంఘ నివేదికము

ఉదకమండలము, 22:— యూనానీ వైద్యమును గురించి విచారించుటకు నియమింపబడిన సంఘమువారి రిపోర్ట్ నివేదికను ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వము పరిశీలించుచున్నది. ఈ రిపోర్టున అభిప్రాయములు త్వరలో ప్రభుత్వమువారియెదుటకు వచ్చును. అవిచేసిన తరువాత వాసననుసరించి ప్రభుత్వమువారు చర్య తీసికొనెదరు.

అలహాబాదుకు దానుగొన్నము

చాల మరణములు
అలహాబాదు, జూన్ 24:— అలహాబాదు నుండి ఎందఱు చాలతీవ్రముగ నన్నవి ఎడకదీమిలిన చాలవంది యూరప్ యనువాదు భారతీయులునుగూడ వరదించిరి. ఎనిమిది మంది సోల్ద రింగ్ కలన ప్రస్తుతము బాధపడుచుండిరి. దాదాపు 15 వందలమంది వడకొట్టి పడిపోయిరి

దుండంగీడ ఘోరచర్య

లక్నో 25 జూన్:— లక్నో 5 మైళ్లదూరముననున్న చెటూరుకు గ్రామమునందు కొందరు దుండంగీడచే స్వయంప్రకృత మొనర్పబడిన ఈ వదిలించి సాయభద్రాస్థులకు మనుష్యులగుంపుగాజేరి, భవనములను నొక కాల్యాదు (సారాయి తిరుగుజేయువారు) గృహమును అగ్నిదొంగిరి. ఆ గృహమును ధ్వంసము చేసి భార్యభర్తలతో దొడ్డికొని పారిపోయిరి. ప్రక్కనున్న బ్రాహ్మణుల ఇంటిలో దాక్తుకొనిరి. గుంపుబాధ గృహములను పరిశోధించి నాణెలనుకల ప్రక్కనున్న బ్రాహ్మణ గృహమును ముట్టమీదిరి. ఆ బ్రాహ్మణుని భార్యయు, ముగ్గురు ఇంటి కప్పమునాడ వాసించుగా ముగ్గురు సుందరిగల పిల్లలను కాల్చిచంపిరి. పోలీసువారి తీవ్రముగ శోధించి ఏడుగురు పట్టుకొనిరి. అందరియందును దుండంగీడ పట్టుకొనిరి.

అమెరికా రాజ్యము - మద్యనిషేధము

అమెరికా రాజ్యము మద్యనిషేధమును రాజ్యమునందంతటను జేసి మద్యనిషేధములకు ఆగ్రహమును గలుగజేసినది. ఆరంభమునందు మద్యనిషేధము వ్యవహారమునందు సాధ్యమని యెవరును నమ్మియుండలేదు. కాని అమెరికాదేశ మీదనిని నిర్వహించగలదని ప్రసిద్ధులు హాజ్జింజి ప్రకటించెను. మద్యములనుగల స్త్రీమరులు అమెరికాదేశమునకు మూడు మైళ్ల దూరమునకు లోపల నున్నపుడు మద్యమును ప్రభుత్వము స్వాధీనము చేసికొనునని అధికారులు ప్రకటించిరి. ఈ ప్రకటనము ననుసరించి యిటీవల బాల్టిమోరే లోని స్త్రీమరులు అమెరికాను సమీపించినపుడు అధికారులు సారాయిని వశముచేసికొని నముద్రనిపాలు చేసినటులు తెలియుచున్నది. అమెరికా స్త్రీమరు లెలయన్న మద్యములేకనే చేరినది. ఇతరదేశముల స్త్రీమరులందును గల మద్యమునీసాలు నముద్రనిపాలు చేయబడినవి. అమెరికా రాజ్యాధికారులు చేసిన ఈ వ్యవహారము బ్రిటిషు ప్రజలయందును, ఇతరులయందును కలవరమును గలుగజేయుచున్నది.

ఈ వ్యవహారము సకలరాజ్యములకును సముద్రప్రయాణమునందు గల స్వాతంత్ర్యమునకు క్రొత్త బంధక మని ఆంగ్లేయులు ఘోషించుచున్నారు. కాని ఇది యధార్థము కాదని విషయవిమర్శనము నిర్ణయించుచున్నది. అమెరికా రాజ్యము మద్యనిషేధమును తమ దేశ తీర సమీపమున నిషేధించియుండలేదు. సకలరాజ్యములకును తమ రాజ్యములకు సన్నిహితముగ నున్న తీరముమీదను రాజ్యాధికారము గలదని అంతర్జాతీయ న్యాయ నిర్ణయము లంగీకరించుచున్నది. ఆ నిర్ణయమునే అమెరికాదేశ ముపయోగించుటకు బూనుకొనుచున్నది. ఇతరరాజ్యముల ప్రయోజన మెటుల నున్నను అమెరికాదేశము తన ధర్మనిర్ణయమును విడువకను మద్యవ్యాపకనిషేధమునకు యావచ్చు క్రింది వినియోగించునని నమ్ముచున్నాము.

తిలకు స్వరాజ్యనిధి - జి. కె. రావుగారు

జి. కె. రావుగారు తిలకు స్వరాజ్యనిధి సందర్భమునను అసహాయోద్యమావలంబించుచు నిండించుచు వ్రాసిన వ్యాసము గతవారము ప్రచురింపబడినది. వ్యాసమపవాదములతోను నిందలతోను నిండి యున్నను సంగతిసందర్భములను ప్రజలు గనుగొని నిజమును గ్రహించుటకు బ్రకటింపబడినది. తిలకు స్వరాజ్యనిధికి సంబంధించిన లెక్కలు పత్రికలయందు ప్రకటింపబడినవి. 1921 సంవత్సరమునందు వసూలైన కోటిరూప్యముల లెక్కలను కార్యనిర్వాహకసంఘము ప్రచురించి నది. ఆ లెక్కలను జూచిపుడు రావుగారు వారికి సామ్యు నపహరించినదియును సక్రమవ్యయమైనదియును తెలియగలదు. ఈ యేటి తిలకు స్వరాజ్యనిధి విషయమైన లెక్కలను కార్యనిర్వాహకసంఘమును రాష్ట్రసంఘములును మండలసంఘములును ప్రచురించినవి. తిలకు స్వరాజ్యనిధిని వసూలు చేయుటకు వెల్లినవారు నామాన్యముగ వారి స్వంతభర్తలను బెట్టుకొనియే ప్రయాణమును జేసిరి. స్వంతభర్తలతో ప్రయాణమును జేయువారు రెండవరగతియందు పయనము చేయుట మహాపాతము గాదు. ఓకలేనివారెవరైనను కాంగ్రెసు సామ్యును వ్యయముచేసి రెండవరగతియందు పయనముచేసినను పని జరుగుట కిది యవసరము. వేలరూప్యములను తిలకు స్వరాజ్యనిధి కిచ్చియును వ్యయముగ భర్తలను భరించియును క్రమకొద్ది పాటుపడెడి వారిని లేనిపోని నిందలపాలు చేయుట యపరాధము. రావుగారివంటి వ్యక్తియులు వారి

యభిమానమును రంధ్రాన్వేషణమునకు గాకను కార్యకలాపమునకు వినియోగించి మాటలనే చేతలయందు సార్థకము చేయుదురుగాత!

ప్రైవేట్ ప్రభుత్వము - సైన్యవ్యామోహము

ప్రైవేట్ వ్యవహారములు ప్రభుత్వమునకు సైనికబలమువలనను సాధింప నమకట్టిన ప్రయత్నము దేశవ్యవహారములు విశదముచేయుచున్నవి. రూపు ప్రదేశమును ఆక్రమించి కోట్లద్రవ్యమును వ్యయము చేయుచున్నది. ఈ నీతి ప్రజలకు సంకృప్తికరము కాదని కొంతకాలముక్రిందట ప్రభుత్వమునేకు గలిగిన యువజయులు తెలుపుచున్నది. అయినను మంత్రి పాయస్కరిగారు తనపదవినివదులు కొనకను బలవంతముగ మంత్రినిని జూచుచున్నారు. ఇటీవల సింఝాదేశమునందు సైనికవ్యయమునకు 2350 లక్షలు ప్రానులు కావలయునని యుద్ధాంగమంత్రి కోరినను సింఝాదేశ 2200 ప్రాకులనే మంజూరు చేసినది. మంజూరుచేయునపుడు ప్రభుత్వమునకు అనుకూలముగ 116 ప్రతికూలముగ 177 సమ్మతులు వచ్చి ప్రభుత్వమునకు పరాజయము గలిగినది. ప్రభుత్వము మాత్రము సైనికబలవ్యాపకమును జేయుటకు యూరపునందు మహాఫంతోభమును గలుగజేయుచున్నది.

తిబెటలు ప్రతినిధివిజయము

కన్సర్వేటివులక్షమునకు మోర్చెకునందువలె జెవరుమైరి టిబెటను భాగమునందును పరాజయముగలిగినది. గతించిన యెన్నికలందు కన్సర్వేటివులక్షసభ్యుడు స్పార్క్సుగారికి 10304 అక్షండు గారికి 10,280 సమ్మతులును వచ్చినవి. మొన్నను జరిగిన ఎన్నికయందు అక్షండుగారికి 12,041 రాయలుగారికి 11,838 సమ్మతులు వచ్చి అక్షండు గారు విజయమును బడసిరి. మొదటియెన్నికయందు కన్సర్వేటివులక్షసభ్యునకు 74 వోట్లు అధికముగ వచ్చినవి. ఇప్పుడు తిబెటలుసభ్యునకు 203 వోట్లు అధికమైనవి. కన్సర్వేటివులక్షము ప్రజాదరణమును గోల్పోవుచున్నదిగాను ఈయెన్నికయును దెలుపుచున్నది.

మోపలా నిర్బంధములు

మోపలా యల్లరుల సమయమునందు యథేచ్ఛగ విహరించి పోలీసు ఉద్యోగులు మహాఫంతోభమును గలుగజేసిన విధ మిప్పుడు బహిరంగరహస్యము. అధికారు లెంత నడగద్రొక్కినను నడగియుండలేదు. రాఫుబాదురు నీలకంఠము నాయుడుకు 18 మాసములు కఠినశిక్షయును రు 1000 ల జరిమానాయును విధించబడినది. పోలీసు దార్జన్యమును రుజువుచేయుట కిది యొకటి చాలియున్నది.

కలకత్తా నిశ్చయిద్వాలయా వాయవ్యయముల పట్టిక
వాణిజ్యగంటలవర్గ జరిగినవిట్లు ప్రైవేట్ అగ్రిక రింజుడెజ. మొదటి బడ్జెటు అంచనాలో బెంగాల్ కాన్సిలు వారికి విరాళ మొసగబడిన 505000 రూపాలును చేర్చబడిన. ఈ మొత్తములో 2 1/2 లక్షలు మాత్రమే నిశ్చయిద్వాలయావారి చేతులలోనికివచ్చెను. ఈ ఆదాయములో మొత్తము ఖర్చు 1144081 రూపాలు పోన 8675 రూపాలు నిలువయుండునని అంచనాజేయబడినది. సెంటువారు ఇంకను క్లియరుమెట్టుర గావించక లెవని స క ర జ ల వం గీ క రించిరి. తుద కంగీకరింబడిన బడ్జెట్ ప్రకారము 148841 రూపాలు తమకు దలలుగను. బెంగాల్ కాన్సిల్ వారికివలసినది లక్షలు 80 క కాన్సిల్ ఖర్చు 448841 రూపాలు తమకుదలవచ్చును.

కెరాచీకిట్లాటలు

కెరాచీలో వయ్యాలకు సున్నీలకు జరిగిన కొట్లాట కన్సర్వేటరు యొక్క ముగింపులేదు.

మాళవ్యా రాయబారములు

(శ్రీయుత కృష్ణదాసుగారు)

శ్రీయుత కృష్ణదాసుగారు మాళవా అబ్దుల్ కలాం జరుగజేసిన మాళవారములను 'సర్వే' అను పత్రికలో వ్రాసి దాని కి ఈ క్రిందివిధముగ ప్రత్యుత్తరము 'సర్వే'కు వ్రాసినది కలదు:—

1921 డిసెంబరులో యువరాజునకు స్వాగత మియ్యకుండు బహిష్కరించుట సుపసంహరించుకొనుటనుగూర్చి పండిత మాళవ్య జరిపిన కాయవారములను, మాళవా అబ్దుల్ కలాం అడగగా మిత్రత్వకవిలేఖరి గావించిన సంభాషణయందు కొన్ని ముఖ్యవిషయముల బహిష్కరించుటల నేటి సర్వేకు ప్రతికూల ప్రచురించబడినది.

శ్రీయుత దాసు, మాళవా సాహెబు గార్ల విషయములో మాళవ్యాజీ యేవిధముగ సంచరించెనని ప్రభుత్వము మాళవా సాహెబుగారు ప్రశ్నింపబడిరి. సంభాషణలో ప్రభుత్వ భాగవంతులను, 1921 డిసెంబరు 19 తేదీన గాంధీమహాత్ముని బంధించు ప్రయత్నమును శ్రీయుత దాసు మాళవా అడగగా రులతంతివార్తలను దెల్పియు మాళవారము జరుపకుండ నాపుటనుగూర్చిన వరకులు తత్సంస్థకులకు కారణములు వివరించు చోటుబడినది. అవరకు తత్సంస్థకొరకు ఆ విషయము దాసుగారు తయారు చేసినట్లు అందుదెలుపబడెను. మాళవా సాహెబు యిట్లు చెప్పినవాడు:—

“పండిత మాళవ్య, నన్ను దాసుగారిని 1921 డిసెంబరు 16 వ తేదీన చూచెను. రాజకీయిని ప్రేమించు లాసరణ చట్టము సుపసంహరించుకొనుటయు కలకత్తాలో కఠిన జనప మండల జేసిన పోలీసు కమిషనరు ఉత్తరపు నువసంహరించు కొనుటయు ముఖ్యమైన అంశములై రాసు చేలియ సమాజమును జరుపుటను గూర్చి చర్చించితిమి. విలే ఫర్మా ఫైదీల యంతరంగా మనమును బహిష్కరించు మని జోధజేసినందులకు ఇండియన్ పీపుల్స్ డ్రిస్ట్రీక్టను శిక్షింపబడిన వారలను గూడ విడుదలజేయ వలయునని మేము పట్టుపట్టితిమి.”

అంత నయిన ఇట్లు చెప్పెను:—
“ఫర్మా ఫైదీలను విడుదల జేయుటకును, ఎట్టి వరకులనుగాని అంగీకరించుట సాధ్యము గాదని నేను పండిత జీతో జెప్పితిని. కొంత చర్చయై పిదప దాసుగారు నుడ నతో నేటికివచ్చిరి. అద్దాని, మాళవ్యాజీ కాగితముమీద వ్రాసి కొనెను.”

వైదాని బట్టి విషయములను అయిదు లేలుచున్నది:—

(1) 1921 డిసెంబరు 16 తేదీన కాళింజు, మాళవ్యాజీ దాసుగారిని మాళవా సాహెబును చూచి వారితో నీవిషయముల చర్చించెను. 16 వ తేదీన పండిత కలకత్తాలో లేని నా యభిప్రాయము. ఏయనగా మిత్ర 16 తేదీ ప్రతికూల ప్రచురించిన నెల తంతివార్తను జూచియెడల ఆయన దానిని 1921 డిసెంబరు 16 వ తేదీన కాళింజు మహాత్ముని కిచ్చెనని తెలియగలదు. అంతలో పండిత యిట్లు చెప్పెను:—
“రాసుగారు సమాజముగలమును గూర్చి రాజకీయినితో నెరింగించి యున్నట్లుజేయుటను 21 వ తేదీన ఏడుగురు కలకత్తా వారములు జరుపబడు ప్రయత్నముల జేయుచున్నాను. అందుకే కలకత్తా వెళ్ళుచున్నాను.” దీనినిబట్టి మాడ అయిన కాళింజు 16 వ తేదీన బయలుదేరి. కలకత్తా 17 వ తేదీన చేరి టి. శ్రీయుత దాసును మాళవా సాహెబును కలకత్తాలో చూచి రాజకీయినితో రాసుగారు సమాజమును జరుపుటను గూర్చి చర్చించి బ్రతుకొచ్చెనని నాకు లోయయన్నది. ఈ విషయమై ముందు 16 వ తేదీన కలకత్తా పిదప జెయిలులోనున్న మహాత్ములను డిసెంబరు 27 వ తేదీన చర్చి సందర్శించి మాటాడి యావరకమును ప్రారంభించెనని ఇదియే మొదటివిషయము.

(2) రెండవది ఈమేరగా:— రాజకీయిని ప్రేమించు లాసరణచట్టము సుపసంహరించుటను గూర్చియు, కలకత్తాలో కఠినజనపమండల పోలీసు కమిషనరుగావించిన యుత్తరపు నువసంహరించుటనుగూర్చియు, తత్సంస్థకులకు నాకు లోయయన్నది. ఈ విషయమై ముందు 16 వ తేదీన కలకత్తా పిదప జెయిలులోనున్న మహాత్ములను డిసెంబరు 27 వ తేదీన చర్చి సందర్శించి మాటాడి యావరకమును ప్రారంభించెనని ఇదియే మొదటివిషయము.

(3) రెండవది ఈమేరగా:— రాజకీయిని ప్రేమించు లాసరణచట్టము సుపసంహరించుటను గూర్చియు, కలకత్తాలో కఠినజనపమండల పోలీసు కమిషనరుగావించిన యుత్తరపు నువసంహరించుటనుగూర్చియు, తత్సంస్థకులకు నాకు లోయయన్నది. ఈ విషయమై ముందు 16 వ తేదీన కలకత్తా పిదప జెయిలులోనున్న మహాత్ములను డిసెంబరు 27 వ తేదీన చర్చి సందర్శించి మాటాడి యావరకమును ప్రారంభించెనని ఇదియే మొదటివిషయము.

నాపియుంచెద మని, మీరు పెద్దలుగావున చెప్పరలెనని నేను కొరుచున్నాను.”

కావున 1921 డిసెంబరు 19 వ తేదీన శ్రీయుత దాసు, మాళవా సాహెబుగారు మహాత్ముని పంపిన వరకులలో రెండవభాగము, రెండవోభాగముండే మాళవ్యాజీ ప్రారంభించిన చర్చలయందు ఏర్పడియున్నది. అని మాళవ్యాజీ, మహాత్ముని కిచ్చెనది 16 వ తేదీన చర్చి సందర్శించిన సంగతులే.

(8) మాళవా సాహెబు దెల్పినదానికలన లేకుండా విషయ మేమనగా:—

ఈ ఫర్మా ఫైదీల విడుదలను గూర్చి పండిత కలకత్తా దాసు ముందు తీసికొనిరావెను. కాని యావిషయము మాళవా సాహెబు తేల్చి బిల్డిజేసెను. మాళవా సాహెబు చెప్పినవాడు:—“ఫర్మా ఫైదీలను విడుదల జేయునది యేవరకులకు అంగీకరింప సాధ్యము గాదని నేను పండిత జీతో జెప్పితిని” పిదప నేమిజరిగెనో చూడుడు. “కొంత చర్చయై పిదప దాసుగారు నతో నేటికివచ్చిరి మాళవ్యాజీ అని మనమును కాగితమువై వ్రాసికొనెను.” మాళవా సాహెబు బలవంతమువై, ఫర్మా ఫైదీలను విడుదల జేయవలెనని దాసుగారు అంగీకరించినపుడు, ఆవిషయమును పండిత జీతో వ్రాసికొనెను. దీని బట్టిమాడ ఫర్మా ఫైదీలను విడుదల జేయునకు అంగీకరించుట మాళవ్యాజీ సిద్ధుడై రావెనని తెలియగలదు. ఇతియగా నవిషయమై శ్రీయుత దాసుగారు ఆగ్రహించినవరకుండ దెలియగలదు. ఏవనగా మాళవా అబ్దుల్ కలాం సంభాషణలో దెల్పినట్లు, శ్రీయుత దాసు కొంతచర్చయై పిదప “మాళవా సాహెబు చెప్పినదాని కంగీకరించెను.”

(4) నాల్గవ విషయ మియ్యది: మాళవ్యాజీ యిది వరకు కాళింజు పండితు మహాత్ముని తంతివార్తలలో ప్రభుత్వము చేతులు కట్టుకొని ఖయిదీలను విడుదల జేయునదేల” అను విషయము సుపసంహరించుట అయిన కిషిన్దలల సురణచట్టముక్రిందనున్న పోలీసు కమిషనరు ఉత్తరపునకు దనున్న, నన్ను ఖయిదీలను విడుదల జేయుటను గూర్చి తలచెనుగాని ఫర్మా ఫైదీలను విడుదల జేయునది తెలియజేసెను.

(5) 6 విషయ మియ్యది:— మాళవారము నాపుట గూర్చి మహాత్ముని తంతివార్తలలో పంపిన వరకులనే శ్రీయుత దాసు, మాళవా అబ్దుల్ కలాం కలకు పండితుడు చెప్పెను. కావున పండిత మాళవ్యాజీ మహాత్మునితోను, శ్రీయుత దాసు, మాళవా అబ్దుల్ కలాం గావించిన కాయవారములకు యేమాత్రమును భేదములేదు. విలే దాసుగారు మద్రాసు, ‘హిందూ’ పత్రికా విలేఖరితో సంభాషించు ఆరాయవారములందు భేదముగలదని దెల్పెను.

II

పండిత మాళవ్యా, శ్రీయుత దాసు, మాళవా సాహెబుగారితో గావించిన రాయబారము గూర్చి సంభాషణలో యింకను యిట్లు దెలుపబడినది:—

“అంతట పండిత మాళవ్యా ఆరోజున రాత్రి 12 గంటలకు నుమ్మలజూరుకు వచ్చెను. ఫర్మా ఫైదీలను విడుదల జేయుటతోనూ అన్నివరకులకును రాజకీయిని అంగీకరించెనని అతని చెప్పెను. కాని అవకాశము ముందుగ కొరవలదని అయిన కొరకు. ఫర్మా ఫైదీలను రెండుచేలియ సమాజమును విడుదలజేయుటల రాజకీయిని ఆయన వాదనము చేసెను. ఈ సమస్యయైనను మేము గాంధీమహాత్ముని యొక్క ప్రతిధ్వనులకు తంతివార్తల బంధించితిమి.”

వైదానిబట్టి యీ క్రింది విషయము లింకను నెలుచున్నది:—

(1) మొదటివిషయ మేమనగా:— రాజకీయిని ప్రేమించు లాసరణచట్టము సుపసంహరించుటను గూర్చియు, కలకత్తాలో కఠినజనపమండల పోలీసు కమిషనరుగావించిన యుత్తరపు నువసంహరించుటనుగూర్చియు, తత్సంస్థకులకు నాకు లోయయన్నది. ఈ విషయమై ముందు 16 వ తేదీన కలకత్తా పిదప జెయిలులోనున్న మహాత్ములను డిసెంబరు 27 వ తేదీన చర్చి సందర్శించి మాటాడి యావరకమును ప్రారంభించెనని ఇదియే మొదటివిషయము.

(2) రెండవది ఈమేరగా:— రాజకీయిని ప్రేమించు లాసరణచట్టము సుపసంహరించుటను గూర్చియు, కలకత్తాలో కఠినజనపమండల పోలీసు కమిషనరుగావించిన యుత్తరపు నువసంహరించుటనుగూర్చియు, తత్సంస్థకులకు నాకు లోయయన్నది. ఈ విషయమై ముందు 16 వ తేదీన కలకత్తా పిదప జెయిలులోనున్న మహాత్ములను డిసెంబరు 27 వ తేదీన చర్చి సందర్శించి మాటాడి యావరకమును ప్రారంభించెనని ఇదియే మొదటివిషయము.

(3) రెండవది ఈమేరగా:— రాజకీయిని ప్రేమించు లాసరణచట్టము సుపసంహరించుటను గూర్చియు, కలకత్తాలో కఠినజనపమండల పోలీసు కమిషనరుగావించిన యుత్తరపు నువసంహరించుటనుగూర్చియు, తత్సంస్థకులకు నాకు లోయయన్నది. ఈ విషయమై ముందు 16 వ తేదీన కలకత్తా పిదప జెయిలులోనున్న మహాత్ములను డిసెంబరు 27 వ తేదీన చర్చి సందర్శించి మాటాడి యావరకమును ప్రారంభించెనని ఇదియే మొదటివిషయము.

పండిత మాళవ్యా, శ్రీయుత దాసు, మాళవా సాహెబుగారు మహాత్ముని తంతివార్తలలో పంపిన వరకులలో రెండవభాగము, రెండవోభాగముండే మాళవ్యాజీ ప్రారంభించిన చర్చలయందు ఏర్పడియున్నది. అని మాళవ్యాజీ, మహాత్ముని కిచ్చెనది 16 వ తేదీన చర్చి సందర్శించిన సంగతులే.

మాళవారములో మాళవా అబ్దుల్ కలాం దెల్పినవిషయము లేమి దెల్పినదానికలన లేకుండా విషయ మేమనగా:—
ఈ ఫర్మా ఫైదీల విడుదలను గూర్చి పండిత కలకత్తా దాసు ముందు తీసికొనిరావెను. కాని యావిషయము మాళవా సాహెబు తేల్చి బిల్డిజేసెను. మాళవా సాహెబు చెప్పినవాడు:—“ఫర్మా ఫైదీలను విడుదల జేయునది యేవరకులకు అంగీకరింప సాధ్యము గాదని నేను పండిత జీతో జెప్పితిని” పిదప నేమిజరిగెనో చూడుడు. “కొంత చర్చయై పిదప దాసుగారు నతో నేటికివచ్చిరి మాళవ్యాజీ అని మనమును కాగితమువై వ్రాసికొనెను.” మాళవా సాహెబు బలవంతమువై, ఫర్మా ఫైదీలను విడుదల జేయవలెనని దాసుగారు అంగీకరించినపుడు, ఆవిషయమును పండిత జీతో వ్రాసికొనెను. దీని బట్టిమాడ ఫర్మా ఫైదీలను విడుదల జేయునకు అంగీకరించుట మాళవ్యాజీ సిద్ధుడై రావెనని తెలియగలదు. ఇతియగా నవిషయమై శ్రీయుత దాసుగారు ఆగ్రహించినవరకుండ దెలియగలదు. ఏవనగా మాళవా అబ్దుల్ కలాం సంభాషణలో దెల్పినట్లు, శ్రీయుత దాసు కొంతచర్చయై పిదప “మాళవా సాహెబు చెప్పినదాని కంగీకరించెను.”

మాళవా సాహెబు డ్రిట్టుమోటుతో నోటిమాత్రము మహాత్ముని ప్రతిగ్రహ భంగము గలవాడేయనది కలదు:—
“ఈచర్చయంతటితో, డిసెంబరు 22 వ తేదీ సాయంత్రము గాంధీమహాత్ముని, ఫర్మా ఫైదీల విడుదలను గూర్చి వరకు సుపసంహరించుకొని రాసుగారు సమాజముతో నేటికి సభ్యులపేర్లను నిర్ణయించుటకు తుర్నింపరలెనని, వ్యాసుకుండల బాబు గారి కిత్త తంతివార్తలను పంపినది కలదు.” అని మాళవాగారు చెప్పిరి.

నే నెరిగినంత వరకు 22 వ డిసెంబరు తెల్లగము మీద పంపబడలేదు. తెల్లగము ఎన్నియు నా చర్చా రానే పంపబడినది. మీరుమాడ బట్టి తెల్లగము మీద చేరలేదని తెల్పిరి. 21 వ డిసెంబరు తెల్లగమున బట్టి మహాత్ముని ఫర్మా ఫైదీలను విడుదల జేయునది మనకు సుపసంహరించుకొని నేని మీరు దెల్పినవిషయము మహాత్ముని కాచి అందులో సమాజము జరుగుటకున్న ఫర్మా ఫైదీలను విడుదలకావచ్చునని మీరు వ్రాసిన నా కృత్యములు జరిగి ఆ కృత్య భరితుడై సర్కారు వారి అంతఃకరణ కుద్ధియందు నమ్మకము లేని వాడై యందరియూ తామునామకముగ నున్నదనియు, సర్కారు వాదనముల యెని అమి విశ్వాసముంచి దివ్యియై పల్కిరి. అసహాయోద్యమము సుపసంహరించుకొని రాసుగారు సమాజముతో నేటికి సభ్యులపేర్లను నిర్ణయించుటకు తుర్నింపరలెనని, వ్యాసుకుండల బాబు గారి కిత్త తంతివార్తలను పంపినది కలదు.” అని మాళవాగారు చెప్పిరి.

నే నెరిగినంత వరకు 22 వ డిసెంబరు తెల్లగము మీద పంపబడలేదు. తెల్లగము ఎన్నియు నా చర్చా రానే పంపబడినది. మీరుమాడ బట్టి తెల్లగము మీద చేరలేదని తెల్పిరి. 21 వ డిసెంబరు తెల్లగమున బట్టి మహాత్ముని ఫర్మా ఫైదీలను విడుదల జేయునది మనకు సుపసంహరించుకొని నేని మీరు దెల్పినవిషయము మహాత్ముని కాచి అందులో సమాజము జరుగుటకున్న ఫర్మా ఫైదీలను విడుదలకావచ్చునని మీరు వ్రాసిన నా కృత్యములు జరిగి ఆ కృత్య భరితుడై సర్కారు వారి అంతఃకరణ కుద్ధియందు నమ్మకము లేని వాడై యందరియూ తామునామకముగ నున్నదనియు, సర్కారు వాదనముల యెని అమి విశ్వాసముంచి దివ్యియై పల్కిరి. అసహాయోద్యమము సుపసంహరించుకొని రాసుగారు సమాజముతో నేటికి సభ్యులపేర్లను నిర్ణయించుటకు తుర్నింపరలెనని, వ్యాసుకుండల బాబు గారి కిత్త తంతివార్తలను పంపినది కలదు.” అని మాళవాగారు చెప్పిరి.

శ్రీయుత దాసు, మాళవా సాహెబుగారు తలచిన తెల్లగములో మాళవారమునకు పంపబడ వరకులను మహాత్ముని సభ్యులపేర్లను

మహాత్ముని అంతరంగిక విషయము, కిషిన్దలల సురణచట్టమును దిసివైచి, అవకాశముగలవి శిక్షించబడిన ఫైదీలను విడుదలజేసినంతమాత్రముననే గొప్పజయము లభించినట్లు కలకు నవిషయము దెల్పబడు సమయమున

తా. తా. 158 వా. 158 వా.

సమకాలికాభిప్రాయములు

బర్మానుండి ప్రాచీన నవీనాంధ్రసంఘములు

బర్మాకు ఆంగ్లమున వలసవచ్చుట ఈ విశిష్టభూభక్తులను నాటిండియేగాక చాలకాలమునుండి రాకపోకలగుండునని దేశ చరిత్రలను చీవాటకుక్క వేసేదికలవలసి దెలియవచ్చుచున్నది. ప్రాచీనకాలము బర్మానుండి దేశీయనాటలవై వన దేశమునుండి యానేకసాముగులు గొంతెచ్చి కాంబోడియా, ముమ్మితా దీవులందు వికయించుకొనచు బర్మాదేశగర్భమును స్వదేశము నకు గొంబొవుచుండెడివారు. ఎట్లు వచ్చినవారో గొంబొచ్చుట నివాసమేర్చుకొని చాలకాలముతో బిల్లుల స్వదేశమును గుమరిదడిచారు. మరికొందరు లకు యాసా ముగూడ కల్పదశే గడచి తమ భౌతికశరీరములను బర్మాదేశవిశిష్టమైతిక యందు లీనమొకర్చుచుండెడివారు. అట్టివారు విశేషముగ మోర్తీ ను గమీకముందును "కెట్రాను" ప్రాంతములందుండెడివారు. బర్మాదేశచరిత్రయందు దీక్షానుకట్టణము తొల్లి వహ్యాన్నికేసితియందుండెడివని తెలియుచున్నది. ఇచ్చట మార్గభ్రష్టపారగులు విశేషముగా నుండెడివారు. ప్రాచీనాంధ్రుల స్వీటు ముగ్ధాభ్యాపారములనుపూర్వ మొనర్చుచు అపారధనమును సంపాదించుచుండెడివారు. ఈ ప్రాంతపు తెలుగువారే బర్మీసుల బోలు యొకబాటి స్త్రీలను పోషిగిహణ మొనర్చుకొని తమబోగలపుకొను బారినల సంరక్షణను గనుచుండి గెయు కొంత కాలమునకు మూలపురపులను తెలుగువారు పరిపాలించుకలన వాసులకావలసి (అనగా వీరు పోషిగిహణ మొనర్చుకొనిన వారికి జననివాదు) మరల బర్మీసులతో గలిశక వేరొక ప్రత్యేకకాళుగా చీలిపోయిరియను అట్టివా రిప్పుడు రెలయి బాటివా రను నావముతో క్వకహరింపబడుచున్నారనియు తెలుగుకల్లదప్పకమే తాలూకాబ్బ పనియు గొంత ప్రతిగలరు. దీనికి జరిగిన యాధారములు దొరకనగాని యాదమితమని నిర్ధరించుట వీలులేదు. వీరుట్లున్నను ప్రాచీనాంధ్రులస్వీటు ఈచుట్టియందే యుండెదని వన మాహింపవచ్చును.

ఎట్లు వారు గొప్పస్థితి నుభవించినను భావభీర్వధిగాని ఆంగ్లల ప్రత్యేక క్వక్తికమునకుగాని యేయయివా ప్రమాత్తిం చిర్రా యనునకే నున ప్రస్తుతాశము. ఆకాలముందు ముఖ్య కట్టణములలో "వెగ్నూ" వాడె నొకటై యున్నది. ఈ వెగ్నూ కట్టణము ఆంగ్లకర్తలకు కూడదేస్థాపించుచుండెను. ఇచ్చట ఆంగ్లకర్తలు గొంద లొక చిన్నసంఘమును స్థాపించినయియు దేశీయకావలవై వచ్చిన వరకావలసి ఓవనిగిడే ఈసంఘము నందు ముందుగ బనయొనర్చుకొని యుండుటయు వ్యాపారసాధ్యములను ముట్టాడుకొనటయు గలదని బర్మానుండి చిరకాలానుభవముగల మామితులొకరు చెప్పుచున్నారు. ఆసంఘము నందు వ్యాపారగులు గుమస్తాలు చదువుకొనుటకు కొన్ని గ్రంథములుగూడ చేర్చబడినవి. ఇది కొంతవరకు నిజమైయుండవచ్చును. కాలకమున నాదికాయార తగిలొవుటవలన ఆంగ్లల రాకపోకలు స్వస్థిగివని. దామతేసి యట్టిసంఘముల కృద్ధిగాని కిడెచ్చుటగాని మరల స్థాపించుటగాని యవకాశము లేక లోయినది. యట్టిసంఘము వెగ్నూసంజేగాని ఆంగ్లలు నివసించిన మరికొన్నిచోట్ల లేకపోవుటచే ప్రాచీనాంధ్రులకు తమ ప్రత్యేక క్వక్తికమును గోలుపోయిరిని చెప్పవచ్చును.

వీరుట్లు గొంత కాలమునకు బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు బర్మాను వశపరచుకొనుటకై వచ్చినప్పు డాంగ్లదైనట్ల లసంభావ్యతలుగా నిర్వహింపబడిరి. వీరిలో యుద్ధానంతరము స్వదేశమున కేగగా మిగిలిన వీరియూ గొందరు స్వదేశములనుండి గుటుంబముల రప్పించుకొని యిచ్చటనే స్థిరవాస మేర్పరచుకొనిరి. ఈకాళుకు తెలిసినవారు గొందరికట్టికిని మోర్తీను ప్రాంతములందున్నారు. వీరైనను ఆంగ్లీయమున కట్టిపనులనులను నెల్లప్పుడు గానరాదు. పూర్వము బర్మాకు తెలుగు కార్మికుల లంతగా వచ్చి యుండలేదు. బ్రిటిషు ప్రభుత్వ మిచ్చట విజృంభించిన తరువరి ఆంగ్లప్రభు లసంభావ్యతలుగా కాదొడంగి ఇచ్చటిభారతీయు లందరికంటె ఆంగ్లలే మేల్వారు నున్నారు. ఇందు మూడును కులకు వైగా కార్మికులై, కలసరాజ్యముని నిచ్చుట తెలుగువారి లింత విశేషముగా నుండుటకు ఆ ప్రత్యేకమున వర్తనసాయమునపు ఇతరప్రత్యేకములు లేకపోవుటయన, హిందూదేశమునెల్ల వాంగ్లదేశమే వీరదేశమగుటయు కారణముగాని కేరొందుగాదు. బర్మానుగ్రామీణులను తెలుగువారికి త్వణ ప్రాయముగ నున్నది. వివాహము బోయినవచ్చునట్లెందుచున్నారను. ఇట్టికార్యకప్రజాభివృద్ధియేగాక వీరతోడ బాబురనుగూడదీసి కొని వచ్చుచున్నారు. ఇది యింతో కొనవీరుమైన సంగతి ఇట్టివాడు భంగునవంధు వెలగొడి గలరని చెప్పుట యతిక

యోక్తి గానేరదు. వీరవచ్చునై ను నిచ్చి నీవీమార్గము గానింనుచున్నారా? లేదు. విద్యావహితై చిన్నతనముండే మోటుననుల కలవాటై సహవాసదోషమువలన కొన్నికృతకార్యముగ దయాతై యేమిట్లుండో పరిజేయించు జీవనోపాధి జూచుకొనుచున్నాడు. ఇట్టివారి నధరించుటకును మరికొన్ని భర్త్యకార్యము లొనర్చుటకును కొంద రాంగ్లప్రభులు ఖులు గుండెంకూడు లూయిస్ట్రిటునుండి 1911 నుండి ఆక్టోబరు 1 వ తేదీని ఆంగ్లప్రభుత్వసంఘము మొకటి స్థాపించిరి. బాటిమరికేదములు లేక ప్రతివారికి నాంధ్రభాషలో నుచిరివిధ్య నివృత్తియొక బర్మానుం బాంగ్లముల యభ్యుత్పత్తికి పాటుపడుటయు నిరంధరోద్దేశ్యములు. వీరిని స్థాపించు తరువాత రంగుననుండు నాయకులై పులు మరొకటి ఆంగ్లసంఘములు వెలగొలుపించిరి.

ఈక్వక్తికమున బర్మానునకు కరణముల పాటు పడినప్పుడు అసలొకవిధానానికి వచ్చినది. ఇందు కొన్ని సంఘములు ఆరంభపూర్వమును గనబరచి యిప్పుడు పూర్తి విద్యావహితైగివని. ప్రస్తుతము వీరపోషకసమాజముకట్టిము ఆంగ్లముహానసంఘము దీనికాభివృద్ధియొక యొకటియు తమ నిర్వ్యక్తత్వములలో గొంతవారు సాగించుచున్నవని చెప్పవచ్చును. ఇదియైన బాటిమరికే విద్యగరవులందుండేగాని కల్పదశములందు మూకీభావము వహించియున్నది. ఈ సంఘములకు మూలభవముగాని స్వంతభవముగాని యున్నట్లు గానరాదు.

వీటికినిగతు నిట్లుండగా నీమధ్య కొందరు యావకు లొక బోటు "ఆంగ్లసేనాసంఘము"నువేర వొకటిస్థాపించినారు. వీరు తమ సభాద్వేషముల నివ్వించుటగా మొనటికారికి దీక్షి పోయినవారుగారు. మద్యపానమును బారద్రోలుట స్త్రీవికయమును వరింపజేయుట, కార్మికులకు దోహదమొందుట వేయల ఆంగ్లాభ్యుత్పత్తికినొకప్పుడై కార్యమునందును బాట్లాటు మా సంఘాద్వేషముని భేరివేసి 2, 3, సమాజేశము లొనర్చి, చల్లగ నూరుతున్నారు. అయినను ఆంగ్ల భారంభకూతు లను వాక్యము నకుగురువులుగాక మరియొక కార్యమును నిర్వయించుకొనిన ఒక క్వక్తితో వివిధ కార్యసంఘముల బ్రవేశించెదని విశ్వసించుచున్నారు. ఈ క్రితాంగ్లల కార్యచరిత్రాస విట్లున్నది. ఈ సాధనలకు దక్షిణాంధ్రులనుగూర్చి కొంత చూపుటించెదము.

దక్షిణాంధ్రులలో ఆంగ్లాగ్నేయవిద్యాపారంభకు లగు వారును గొప్ప యాద్యోగముల నిర్వహించుచున్నారను వెక్కురు గలరు. వీరిసంఘములు రంగున స్వావ్యక్తిత్వము, కాలబద్ధి లొకదోమలందును, మరికొన్ని స్థలములందును గలవు. వీరు తమకర్తవ్యపారము విద్యాభివృద్ధికి కృషిరట్లుచున్నారు. పాత కాలల పోషకార్థమై వీ రొక నాటకసంఘమును సహితము. లేన వెల్లి కొంత సంచారము సలిపి ధనమును సేకరించి విద్యాభివృద్ధి సహాయముచున్నారనిన వీరికావ్యధిక్ష కరణములను వ్యక్త మగుచున్నది.

వీరు తమకార్యములకు ప్రత్యేకముగ నిర్వర్తించుకొను చున్నారగాని ఈ క్రితాంగ్లలలో గలవీ ఆంగ్లా కునకేయుచు న్నట్లు గానింను. వీరికి కరణము ఈ క్రితాంగ్లముల కొరంగి బ్రహ్మముగ నున్నారనియు అట్టివారిలో గలవీ మెలగి పని చేసిన తాముగూడ నావ్యక్తికము బాల్పడలనినచున్నవని వారు న్నారను యభిప్రాయముతో మేమేకీభవంపము. విద్యారంభము నీదికొవిరులును నగు దక్షిణాంధ్రసాధన లట్లన్యధాన ర్తితురనిన మేము విశ్వసించము. మనము సుముగ ప్రయత్నము లొనర్చి నవో వారును పాట్లాటుపోరు. గాన నికమీద రంగునాంధ్ర సంఘముల నిర్వహింప యొక క్వక్తికము మేర్పరచి ఈ క్రిత దక్షిణములవారిని విడు. తేలిండ్ ఆంగ్లాసామభూతు లందరు కేటలు గలిపి కనకేసినవో బర్మానుం బాంగ్లమునావ్యత కొలదికాలములోనే పట్టాపంచలై పోయి ఆంగ్లవతిధ కున్దము గానెదరు. అందుకు నాయకులు ప్రయత్నించెదరా? (తెలుగుభాషి)

సమన్వయ మెట్లు?

తొలుత కొనుకలలకు సురించిన నోరు గాననన ఆంగ్లప్రతినిధి కొన్ని యిప్పుడు సమరసమునకు లొబడినది. కొన్ని నిట్లుంటున్న నీది కార్యము తీర్మానమే ప్రాకృత్యమును, "అచ్చిబోసిన ఆబోతు" లిడునము చానుగారికి బ్రహ్మించి యున్నది. ఈప్రతినిధికిని నుకొన్నప్రభావముగలగమి వోచును. సమన్వయమునకు కాంతినిగాపాడుకొనుటయే కర్తవ్యము. కాని నీలునుపోని వేదాంతాలెన్ని యొకబోసిన నేమి ప్రయోజనము? మొత్తముమీద దేశమునందలికలలలో ముగ్ధునిగా, కన్యకై అసహాయము, అనూన మొదలగు అభ్యుదయ కేళములకు గుణములు ప్రవేశించి వ్యాపించుచున్నవి. చిరింతాకయొకటితేల్చి మార్గమునొకటి నిర్వర్తించుకొనగలగము. నిర్వహ

కానూమునముగి వి. బి. భా. వా. కుమరీరాయులు కరియై నదికాదని మేమునము. కాని క్రితకలములనుబట్టివచ్చుచు, స్వయం విధారణము, క్రితకలముల ద ముఖమునకును, ఆచార్యకలమునకును సమానమే యని మనఃపూర్వముగకే తెప్పగలము. క్వక హరిసామర్యము గుమరవలె నని ఆ. భా. వా. సంఘమునకు బద్ధులగుటయే కేల్యము. వ్యావహారికముగ గయాతీర్మానమునకు ఆ. భా. వా. సంఘనిర్ణయము భంగమెట్లుకాగలదో మేమాహింస లేకున్నాము. కాని ఈకలల కమన్వయ మెట్లు? (వీరకారిని)

చైన పురి బజారుధరలు

జూను 25 వ తేది సోమవారము

(1) ధాన్యములు			
దనరాలు వా 1-కి	రు 45.0-0	మొదలు 55.0-0	కలుగు
రియ్యల బస్తాలు		మొదలు.	మరకు.
కుసుమ తెనాలిని	,, 48 గలది	రు 11.0-0	12.0-0
తెలూరిని	,, డిటా	,, 14.8-0	15.8-0
డిల్లిని	,, డిటా	,, 14.0-0	15.2-0
రాగులు రా. 164 బస్తా 1-కి			8.8-0
నవ్వులు	,,	,, 22.0-0	24.0-0
(2) వస్త్ర ధాన్యములు			
కందులు బస్తా 1-కి 205 ర.	10.8-0	రు 11.0-0	
సెనలు	,, డిటా	,, 10.0-0	11.8-0
సెనలు	,, డిటా	,, 11.8-0	12.0-0
మినుములు	,, డిటా	,, 12.8-0	15.8-0
ఉలము	,, డిటా 164	,, 7.0-0	7.4-0
(3) నూనె వస్తువులు			
నవ్వులనూనె వా 1-కి	రు 150.0-0	155.0-0	
రియ్య వ 1-కి	,, 14.0-0	24.0-0	
కొండాపురం వేరుసెనపప్పు వా 1కి	,, 60.0-0	62.0-0	
యితర ప్రదేశము	,,	56.0-0	58.0-0
వేరుసెనగనూనె గానుగ వా 1-కి	రు 145	మి.న.నూనె 180	
అముదము నూనె వా 1-కి		రు 125.0-0	
(4) చిల్లర వస్తువులు			
బాయపసుపు వా 1-కి	రు 175.0-0	180.0-0	
కురవసుపు	,,	రు 155.0-0	160.0-0
మిరపకాయలు (గుంటూరిని) వా 1-కి	రు 90.0-0	105.0-0	
గుంటూరుసాయకట్టు నీలిమందు ముగుగు 1-కి	రు 40, 45		
కాళనాస్తి పాయకట్టు	,,	రు 80.85	
తెల్లము వా 1-కి	రు 40.0-0	50.0-0	
చింతపండు పాతది వా 1-కి	రు 48.0-0	50.0-0	
,, క్రొత్తది వా 1-కి	రు 55.0-0	42.0-0	
(5) ఇనుము			
వట్టలు రథం వా 1-కి	రు 84.0-0	85.0-0	
చదరం	,, 85.0-0	88.0-0	
రవుండు	,, 35.0-0	37.0-0	
(6) లోహములు			
వెండి 100 కులంకు	రు 80.0-0	82.8-0	
బంగారము, కులము 1-కి	రు 24.8-0	25.0-0	
సవరను 1-కి	రు 15.15-0		
ఇత్తడి వా 1-కి	రు 800.0-0	808.0-0	
రాగి డిటా	రు 860.0-0	865.0-0	
అస్కా చెక్కర బ 1-కి	రు 55.8-0	56.0-0	
(7) తంగులు అలిజరై ను			
అవు కృష్ణుడు 20 డిక్రిలు	రు 165.0-0	168.0-0	
కొట్టికిష్ణుడు 20 డిక్రిలు		డిటా	
సింహంమాయ్ 20 డిక్రిలు		డిటా	
అవుకృష్ణుడు 16	రు 185.0-0	140.0-0	

స్టేట్ రైల్వేఅకాయము

స్టేట్ రైల్వేలవలన 1928 నా. జూన్ 9వ తేదితో గంక మొందువారమునకు 1. 78 కోట్లరూపాయలు వచ్చెను. బడ్జెటులోని వారమున 1. 88 కోట్లరూపాయలు వచ్చునని అంచనా చేయబడుటచే 10 లక్షలరూపాయలవచ్చును. పూర్వముగ నున్న బ్రాక్ నా రైల్వే వ్యవస్థ రైల్వేలోని రైల్వే మిగిలిన రైల్వేలోని రైల్వే చే సేకరమగుచున్నది. ఈ సంగతి క్వకము మొదటిరైలు సెలలలో 19 లక్షలు అంచనా మొత్తములో తరగుచున్నది. కాని భర్త్యులలో 18 లక్షలు క్వకచే సేకరము ఇంచుమించుగా పూడిపోయెను. ఈసంకల్పము 95.5 కోట్లరూపాయల అంచనా చేయబడిన మొత్తములో ఇంతవరకు 18.45 కోట్లరూపాయలు వసూలయ్యెను.

సమకాలికాభిప్రాయము

నేత జమనాలాలు బజాబు

నాగపురపు సంరంభము

ప్రారంభమొనర్చుట అది ఇంతకాలము సాగునని ఎవరను ఊహించలేదు. ప్రభుత్వమునకును, ప్రజలకును మాయముగ తలుపు తెరిచి యిచ్చుటకు దేవుని ఆదేశమును తలచిరి. మన ప్రేమిమిత్రుడగు జమనాలాలు బజాబు కట్టుకొనబడె నను వార్త యధాదేవించిరి. నాగపురమునందు సత్యాగ్రహ మకలంబించుచుండిన కలకత్తీయులు ఊరకపేరులేనివారనియూ, సామ్యపుచ్చుకొని కట్టు చేయుచుండినయూ, ఎరలో కొండ దన్ను వారను దినమునకు నాలుగు లేక ఎనిమిది చాల కూలి సంపాదించుకొనుచుండి రనియూ బొంబాయి అఖిలభారత సంఘమునందు పలువురు ముఖ్యులుగ బజాబునకు మాది పోర నమ చేయసాగిరి వీరికన్నను బజాబు గొప్పవాగని యుం దరంగిక రింగురు. తరవాత మొదటిసారి జమనాలాలే స్వయముగ నేల నిమిట లైనులమీదుగ పోలేదని కొందరు తీవ్రముగ విమర్శించిరి. సత్యాగ్రహమున విరివిగ కొనసాగింపవలె నన్ను నన్నా మామకలయను గదా! తాను సిద్ధముగ నుండుటకు గాక ఇతరులను సిద్ధముగ నుండుటకై బజాబును కృతధి పడైన. తెలుసుకున్నెడ అయిదువందల వందలలో ఏకొలదిమందియొక్క మాటని కొరింపజేయున చెడనకమ్మి భారతదేశములోని సర్వేలనుండి కట్టుకొనబడుచున్న కలకత్తీయులకేముల జూచిన చాలును. గాంధీజెనక నిరాదరణముగ త్యాగము చేసినవారిలో బజాబు ప్రథముడని చెప్పిన, అందరికీయొక్క ఏముడగడ? అతడు మిక్కిలి ధనవంతుడు. అన్నివిధములకు సౌకర్యముల నొసకొచ్చుకొనగలిగినవాడు. ద్రవ్యమును సంపాదించి తేజవత సావములకర్త ప్రజలపాదరాచి? ద్రవ్యవంతుల సామ్యునిచ్చి యొకట ఏల ఆత్మను కర్మభీషకుల కొనరాదని కొందరు అడుగుదురు. తన ధనమును తిన్న విధిభూత్యముగ నర్పించు కొనినవారికి జమనాలాలుగారే తార్కాణము.

గోపాలానుదేశాయి

జమనాలాలుగారినిగూర్చి వాయుమండ్ర, అంబాలాలు గోపాలానుదేశాయిగారిచేయము జ్ఞప్తికిచ్చెను. ఈయన తనకు నానాయొక్క దేశపురసాహెబు. రాయసాంగ్ల తాలూకాతారు. ఇంతధనవంతుడును, దేశభక్తుడును నుండెడి యొకడు తన జమీనును, ఆస్తిని ప్రభుత్వమున కేల స్వాధీనము చేసికొని నతనిని ఒకమిత్రుడు ప్రార్థించుచుండెను. ఈవిషయముగూడ జట్టితే. ప్రభుత్వశిక్షకునకు కావలసిన మనస్సులూ, ధనమూ? తేరాయి, జమనాలాలుగారికి దేశభక్తి తిట్టిపంపేవాముల కడమి యదు. వారిజీవితమే ఇంతలక్షణిగ నుమాధానము. మనస్సుకర్మముగ నంగీకరించువాడు రెంటిలో చేసికొని యెందు. జమనాలాలు చెలసాలకుకర్త, చెలసాలనిండియట్టు దెబ్బదొందున లంబీయరులతో నూడ గోపాలానుదేశాయిగారు నాగపురమున కప్పుడే జనివారు. గాంధీజీ కరింపబడి గాంధీ త్యాగి కట్టుభాయి పలేముగార్లు కృతీకరించిన అనంతరాలాకాయందు తేరాయి ప్రచారము నలుపుచుండెను. అనంతరముండియు గుజరాతునుండియు కడలిక కలకత్తీయుల దళములు క్రైస్తవంతులతో గూడియుండును. ద్రవ్యముకన్నను ఆర్థికగౌరవము, స్వాధీనమునకు దేశసేవల కనకాళమిచ్చెడి ఒక కళామ ఏర్పడినది. ఈకళామనందు బజాబు తేరాయిల కంటి మహనీయులు జూపెడి తార్కాణము దేశములోని సంకేతమగునుగ్గు లగువారి కెల్లరకను చాల లాభకరముగ నుండగలదు. అన్యుభూమిపక్షిక.

నాగపురము

దేశములు ఏకాగ్రులై ప్రజలందు నిశ్చితాభిప్రాయము అధికముగ కలుగజేయుటకు విధానమధికమాయనకర్త యేనాగపురమున సంభవించెను. స్వరాజ్యమునకు మూలముకైన ప్రశ్న మిచ్చునాగపుర సత్యాగ్రహోద్యమ మిమ్ముఖ్యమయమునవిదోయోగముగనుండు సాధించును. ఈ సందర్భమున ప్రభుత్వము వారు గానించిన సమరాజ్యమును, ఎన్నికతాబ్దముల విదేశీయ పరిపాలనకే కృపించియున్న వారినాలైనను నిరాకరింపజాలరు. మనదేశముల కభిమానపురిత మగు నమస్తికాగత్యోగముగూర్చిన నీతోరాటుము సాగింపబడుచున్నది. పోరాటుము సాగించుటయొందు మనము నిరత్యానముజేసి కట్టుదల వీడినదన్ను దా

ద్రవ్యరాహిత్యమునందలికట్టును కడలిక దప్పు ఈసంగిగామమున తుదకు గలగు పరిష్కారమును గురించి ఎవ్వమును సంశయించుటలేదు. నాగపుర సత్యాగ్రహోద్యమము ప్రజలందరిని గలిగించిన యంత్యానమును, అన్ని మూలల నుండియు ఈ యుద్యమమున కొనబడిన సహాయమును, వాటితో సత్యాగ్రహము ప్రాధాన్యము ఎల్లవారును గమనించి రనుటకు నిదర్శనము. నాగపుర తమదృష్టిని నాగపురముపై కేంద్రీకరించి, విజయమును సంపాదించుటకు అనంతరము ప్రయత్నములను గావించుటలసియున్నది. ఈయుద్యమవిజయమున కింతకరకు మూలాధారముగ నున్నదన్ను లాలు బజాబు గారు ప్రస్తుతము తన స్థానము నందు లేరు. వీరి మార్గకర్తయూ, నిర్వాహకత్రయము ఈ పోరాటుము సంతకరకు దెచ్చెను.ఈపోరాటుమునకు వాతనితో కలిగి కాగ్యభారమును బహించుచు దేశీయుల గౌరవమునకు పాత్రులైన సత్యాగ్రహ కార్యనిర్వాహక సంఘసభ్యులుగూడ, తమకార్యమును పూర్తిజేయువరకు తమస్థానములందుండి వీలలేకపోయెను. వాతీయపతాక గౌరవమును కాపాడి, తమ ఆర్థికగౌరవమును నిలువజేయుటకు కొక్కుచున్నది దేశీయులనిలువడ కలసిన కరుణము అనుభవమైది. కడలికొలది సత్యాగ్రహముల గావించిన త్యాగధర్మము నవలంబించి నాగపురమునకు పంతులయ్యట్టి చనుమన్నుకాంతివైదికలో గలసి నాగపురమునకు ప్రయాణ మొనర్చుట భారతదేశీయుల ధర్మము. (సర్వేలు)

అమృతసరు స్వర్ణదేవాలయము

రెండు లక్షలమంది సిక్కులు వచ్చిరి

అత్యంతమగు నూరేగింపు

పాటియాలా మహారాజుగారి విరాళము

కొన్నిరోజులనుండి కడలికొలది నేలకొలది సిక్కులు అమృతసరు కచ్చువున్నాగు. అచటి సరోవరములో నూరేడ్ల మధ్య కన్ను తీయలేదు. అపుడు రణజితుసింగు మహారాజు కచ్చుపేటకాలమున కొంతమన్ను తీసికొని అడియెన పూర్తిగా జరుగలేదు. ఇప్రదేశవిశ్రాంత్యము ప్రారంభించెను. ఈ పుణ్యకార్యము కొంత నుమారు రెండులక్షలమంది సిక్కులు శ్రీ అను పుష్కలమున అక్కరకరవచ్చిరి. దానెన వారకారు సేవ అడుగు. సింధు, బెలుజ్ ప్రాను, కాబూలు, మున్నగూరువచ్చి ప్రదేశములనుండి గూడ వచ్చిరి. అమృతసరులో నిపుడు ఎవరు కూచినను కలకత్తీయాల సిక్కులే కనబడుచున్నారు.

25000 మంది శ్రీల ఊరేగింపు

17 వ తేదీన ప్రారంభమున ఊరేగింపు జరిగినది. ఆ ఊరేగింపులో 1 క్షేత్రములమంది యుండిరి. వారిలో 25 వేల మంది శ్రీలు. ఉదయము 6.30 కు భాల్స కళాకాల కర్తనున్న కపిసాహెబు గురుకార్యమార్గముండి ఊరేగింపు బయలుదేరినది. నాలుగైక్కుల పాడుగున ఊరేగింపు నిండెడి. ఒకొకరుకు విరుగురు వరుస కట్టుబాటుతో జిల్లాలవారి గా నేర్పడి వారు నడచిరి. 28 అకాలీజీలు ఊరేగింపులో నుండెను. వారు తో శ్రీ అటమున్నును జయధ్వనులొన రించుచు నడచిరి. వారిలో చాలమంది మన్నుభిక్షువులకు పాఠలను గంపలను తీసికొనివెల్లిరి మధ్యాహ్నము 12 గంటలగుడకి ఊరేగింపు తొలిభాగము స్వర్ణదేవాలయమున చేరెను.

దర్బారు సావేన యు

దర్బారు సాహెబుగార్ల వేలకొలదిసిక్కులు చేరెయుండిరి. అచ్చట వెండు అద్దాసాసేన జరిగినది. వెండుకు పంచ పావరాలు(మెనకలబుసింగు, గలబుసింగు, ఫిరోజుగూరు)కామ సింగు (అత్తుకసరు) ఇతనికి 125 ఏండ్లున్నది (వీరివసింగు)అనంతపుర) తేజసింగు (భువరాహ)గార్లు బంగారపు పావలతో మన్నుభిక్షు వెండికట్టులతో వేసిరి. బంగారపు పావలను వెండి కట్టులను ప్రత్యేకముగా చేయించిరి. సిమ్మట చాలమందిసిక్కు

లు, పాండువులు కొద్దిమంది మహమ్మదీయులును చెరువులోనికి మన్నుతీయ నారంభించిరి. ఒక నిమిషమునకు వెళ్ళుటన్నుల మన్నుతీసి గంగలలో వింపునుండిరి. పాటియాలా మహారాజు గారు గూడ చెరువులో దిగిమన్నుతీసిరి. ఈపురస్కము 12 దినములు నడుగును. ఒక్కొక్కజంతు ప్రత్యేకకాల మేస్సగున బడినది. పోలీసులబాడ ఎచ్చటనులేదు లక్షలకొలదిప్రజలు చేరినను ఎట్టికలభాయన జరుగలేదు.

విల్లసమేరీ

తానంతరము గీరగజ అకాలీజీవారు ప్రబంధక సంఘమువారి కజ్జలను తిరస్కరించి పంచ పావరాలును బంగారపుపావలతో మన్ను తీయకముందే సరోవరమున మన్ను తీయ నారంభించిరి. అందువలన ఏర్పాటుకు చాల భంగము కలిగినను ప్రబంధక సంఘమువారు మిన్నకుండిరి గాన గలభా జరుగలేదు. కొంద రాచ్చుత్తిక పరమపూజకుని కట్టులలో వెట్టి యిండ్లకు తీసికొని పోయిరి ఈ సేవలన ముక్తి కలుగునను గట్టి నమ్మకము వారికి కలదు. (జిల్లూకు.)

ప్రతినిధి ద్వారా వెండి

వివాహము చెల్లగూడదని కేసు

అస్సీయా దేశీయుడొకడు చెరసాలలోనుండి 1917 లో వియన్నాలో నొక శ్రీనివేండ్లియొడగోరెను. అనుచూర్తమువాటికి తాను గావించలేకపోవుట చేత నతడు బదులుగా ప్రతినిధి వెండికొడుకుగా నుండగలెనని తనకమ్మని కొరెను. ఆ తమ్ముకకు తీవ్రదితే అతడొక స్నేహితుని పంపెను. ఆ స్నేహితుడు ప్రతినిధిగా నిలిచెను. వెండికొడుకుగారి యట్లు వెండి జరిగినదని చెరసాలలోనున్న అసలువెండికొడుకుకు తమ్ముడును (వాయ లేదు. వెండికొడుకురు ను (వాయ లేదు. అతనిని చెరసాలలో నుండి వదలగానే అతడొక కమ్మదేశపు కన్నెయను వెడ్డాడెను. సిమ్మట స్వదేశమునకు వచ్చి ప్రతినిధిద్వారా వెండియొడి భార్యనుగూడ స్వీకరించి ఆమెతో కాపురముచేయుచుండెను. అంతట నామ్మదేశీయురాలగు భార్య యాభర్తను కడలికొనవచ్చి ఆరడింకొక శ్రీతో కాపురముచేయుచుండి చాచాచేసెను. అతడు తనకమ్మనికమ్మతమ ప్రతినిధి అధికారము నిచ్చెనుగాని తమ్మునిస్నేహితుని కిచ్చులేదు గాని నిరసనచేయు చెల్లగూడదని ఆమె వాదించెను. ప్రతినిధి ఎడ్వోకేటు వివాహము కాశ్రీనిమే అని వ్యాయాధికారి తీర్పుచెప్పెను అందువలన వియన్నా కచ్చువెండి భాయ డెడిది. కమ్మదేశీయవెండి రద్దయినది.

వెండికొడుకు వెండిముహూర్తి

మునే మరచిపోయెను

వెండి కూతురును, పురోహితుడును విసుగుజెంది

వెడలిపోయిరి

కాటిపు పట్టణమున వెండు మేరీ రోజున కాకలికు చచ్చిలో నొకవాడు పగలు 10 గంటలకు వివాహము నిశ్చయించబడెను. వెండికూతురు, పురోహితుడు రిస్తూరున్నును వారందరకు వచ్చిరిగాని వెండికొడుకు మాత్రము రాలేదు. 11 గంటలకును మాచి రిజస్ట్రార్లు వెల్లిపోయెను. మరికొంతసేపు మాచి అవమానితయై వెండికూతురుగూడ కల్లిపోయెను. చివరకు 12 గంటలకు వెండికొడుకు గడికి వచ్చెను. అచట నెవ్వరునులేదు. అంతట రిజస్ట్రార్లు ఆఫీసుకు పోయి నాకువెండి కావలెనందులకు వచ్చి తీరవెను. సరే పోయి పురోహితుని దేవాలయోద్యోగులను పిలుపు మనిరి. అనాడు మధ్యాహ్నము మరల మహూర్తము నేర్పరచిరి. అపుడు కచ్చినవారిందరిని వెండికొడుకు తుడిచివేడెను. దుకాణములో పనిచేసి 10 గంటలకు సరిగా రావలెనని కలకత్తీని. అతనిసంజెడిలో వెండికూటసే మరచిపోతిని. అని అతడు ముగియినపుడు నెవ్వరున్న వెండికూతుతో తెల్లవెను.

శ్రీ వేంకటేశ్వరాయుర్వేదకళాశాల-బెజవాడ

1928 సం॥ జూలై 1 వ తేదీ తిరి తెరవబడును. విద్యార్థులందరు యాలోగా దోఖానుల కంపుకొని కడలికేడికళాశాలకు రావలెను. కొరినవాటి దరఖాస్తుపాపముల పంపవలెను పాతాత్యైక్యనిపులచే అనామి, ఫిజియాలజీ మొదలగు శాస్త్రవిషయములు కూడ పోధింపబడును. విద్య ఉచితము ధోమాదిపదపాపములు విద్యార్థులు మానుకొనవలెను. జూలై 5 వ తేదీన ప్రవేశ పరీక్ష జరుగును. బెజవాడ, 29.5.28. 785 నోరి రామశాస్త్రి, కళాశాలాధ్యక్షులు.

జూబులు

విలేఖరులకు సూచన

క. సీ. కా. వెం. రం. గో. రా. ను. మ. కి. క. ను. మ. రా. యం. వెం. రె. ప్రకటింప జాలము.

ఆంధ్ర సా. స. ॥

హిందీ విద్యాలయము

హిందీ ప్రచార కార్యాలయముతో బాటు హిందీ విద్యాలయముగూడ నెలూరునుండి బెజవాడకు మార్చబడినది.

“భారతదేశీయుల విద్యకు హిందీ భాషయే మూలము”

అను నిశ్చారము చాలమందిచే నంగీకరింపబడినది. హిందీ భాష హిందూ మహమ్మదీయ విశ్వకర్మ దోడ్పడును. ఏ భాషవలన ఏకమైనది మేర్పడును. హిందీ భాష ప్రచారమైన కొలదియవన బానిసత్వము తొలగించుచును.

జూలై పదునెడవ తేదీనుండి కొత్తగర్వ ప్రారంభించబడును. ఈవర్గములో హిందీ భాషయందు సామాన్య జ్ఞానము అనగా వ్రాత, చదువు సంభాషణాశక్తికలవారే తీసికొనబడుదురు. మూడుమాసముల ఆరు శతయియ్యబడును. పదునెడవ తారీఖునకును వచ్చువారు చేర్చుకొనబడజాలరు. జూలై విద్యకేంద్రముగా దిరభాష్యము “హిందీ ప్రచార కార్యాలయము- బెజవాడ” అను చిహ్నముతో చేరవలయును. అందుయొక్కత, వయస్సు మొదలగునవి ఉండవలయును, విద్య ఉచితముగ గలవలయును. ఉండుటకు వసతిమాపబడును. తదితరభర్తలు ఎవరివివారే భరించుకొనవలయును.

ప్రతిజ్ఞానందీయు కనీసము ఇద్దరు వచ్చి ఈవిద్యాలయములో శిక్షబడసి తమతమ జిల్లాలకు వెళ్లి హిందీ ప్రచారము చేసెదరు గా!

పీఠపాటి వేంకట సుబ్బారావు

తాత్కాలిక సంచాళకుడు

ప్రచారకులు

ఈ నెల 15 వ తేదీ కుళవారము ఆంధ్రప్రదేశ్ లో శ్రీయుత కల్లూరు రామారావుగారు ప్రచారకుల విషయమై సత్యమూర్తిమై పికవ్యాసమును ప్రకటించియున్నారు.

కాంగ్రెసు సంఘమును ప్రజల కందజేయుటయే ప్రచారకులపని. ఇప్పటి కందగ్ధముయందు ప్రచారకులెట్లు మెలగవలెనో అదే ప్రతికల్పం వందేర జవహర్లాలు నెహ్రూగారు వానినడియు ప్రకటించబడినది. “కాంగ్రెసువారి తీర్మానమిది స్థాయి సంఘమువారి తీర్మానమిది. నాఅభిప్రాయమిది” అని ప్రచారకులు స్పష్టముగా తెప్పరచును. అందువలనమై ప్రచారకులు కలగడడ నవనరముండదు.

కల్పమ కృష్ణమండల సంఘమువారు ఒక ప్రచారకుడు మానముకు కనీసము నూర్గులసభ్యులను జేర్చవలెనని తీర్మానించియున్నారు. ఇందు అక్షేపించదగిన విషయ మెద్దియు గనరాదు. మహాత్ముడు జైలునకు వెళ్లినప్పుడుగూడ కొటియింది సభ్యులని మరీమరీ జెప్పియున్నాడు. ఇప్పటి లేఖలుబట్టిమాడ 22 లక్షలమూతమే ఉన్నట్లు తెలియుచున్నది. అట్టికరి సభ్యులనుజేర్చు అవశ్యతను చదువరులే ఊహించుకొనదు. సభ్యులనుజేర్చుట కొరతయే చెప్పబడినదిగాని, కాననభలవిషయమై హెచ్చరించవలసినదిగాని, పంచాయితీ నిర్మాణ మధుగంటజేయవలసినదిగాని, ఇద్దరువ్యాపిగావించవలసినదిగాని బాటిజివిద్యాపీఠములు నెలకొల్పవలసినదిగాని తీర్మానించినదిగాని తేజ అట్టి అభిప్రాయమును వెల్లడించిగాని యుండలేదు. ఇట్టి నిర్మాణమునకు పునాదిగాని సభ్యులేలేనిది ఇద్దరుఅభివృద్ధి ఎరియిందో పంచాయితీ నిర్మాణము లెవరినహాయమున నాశనమివిద్యాపీఠము లెవరి పిల్లలకొరత ఊహించవలసిగావున్నది. అందుకనియే కాంగ్రెసునకు పునాదిగాని సభ్యులను ముందు జేర్చుట యవశ్యకము. ప్రచారకులు సభ్యులను జేర్చుకొనుచు ఇతరకార్యములను జేయగూడదనువా రెవ్వరును ఉండరు.

ప్రచారముచేయు సభ్యుడు తన సమృద్ధిని ఇవ్వగూడదను తీర్మాన ముపపాదించినట్లును అయ్యది వీగిపోయియున్నందున ప్రాణియున్నారు. ఇదెంతయు అసత్యము. ప్రచారకుల విషయమైనప్పుడు తీర్మానములలో ప్రచారకులై సభ్యులు ఓటుచేయగూడదను తీర్మానముమాత్రము ఉపపాదించబడి ఆపాదించబడినది.

ప్రచారకులగుడ జిల్లా కాంగ్రెసుసంఘ కార్యనిర్వహణ

హాజరును స్థానముండదగునటు సత్యమే కాని, జిల్లా సంఘసభ్యుల కంటాటోమమునుగూర్చి రామారావుగారు చులకనగ మాటలాడుట వ్యాధియుకాదని తెలుపుచున్నాను.

గోవిందరాజు మొకతేవ్వరారావు,

కల్పమ కృష్ణమండల సంఘసభ్యుడు.

గుంటూరు శ్రీల సభ

జూలై 15 తేదీ యాంధ్రప్రదేశ్ యందు గుంటూరు విలేఖరి యొకరు అబలాజన పఠనమందిరమున దివ్యజ్ఞానమాజమునందు జేవాబాయబిల్లును విమర్శించి తమ యసమృద్ధిని వెల్లడిచుటకు సమావేశమైన సభ్యులకుమై కొన్ని యభిప్రాయాలను ప్రయోచించిరి. ఈ విషయమై సభ్యులను చెప్పవలసియున్నచో నాటి సభ మాస్యాకృత మయ్యెనని నిరూపించగలము. 8-12-28 న జరిగిన సభకువచ్చినది, శ్రీ సవాతన ధర్మమండలి వారను కారదానికేకమువారును కలసి ఇరువదిమంది తదితర కలగల్గిన మూత్రమే. ఆ సభకుగిలో నిద్దరు (అనగా) అచ్చమాంబగారును మరెయ్యరును మూడు గంటలకు సమాజభవనమునకు వచ్చిరి. ప్రై సమాజములవారు నియమిత కాలమునకు వచ్చిరి. సాయంత్ర మెదున్నర గంటలైనను అబలాజన పఠన మందిరమువారినియు, భారతమహిళా సభ్యులనియును కానరాదు. అప్పటికి, నెలమూర్తిగారు రాగా వారికొక ఖార్చీని చూపింప వందాసినైన విమ్మట నచ్చమాంబగారు తాముప పాదించినందు తీర్మానముగల జదివెరి. సభ్యులందఱు కొందరు తమ యసమృద్ధిని వెల్లడిచి విల్లముగా మట్టాడిరి. అంతట కంతకములు చెప్పియును అచ్చమాంబగారు తమతమ మన భోధంపును బలాత్కారముచేసినను వారను ప్రతిఘటించి స్వరాజ్యమునం దాధారపడియున్న సమస్యగాని బిల్లును త్రొసి జేయుదని యడుగుట మాన్పెములేదని స్పష్టముగా చెప్పిరి. అంతట ఓటుకు వెల్లెనని అచ్చమాంబగారు కోరిరి. సభ్యులందరును కల్పితకేముగ ఓట్లనిచ్చిరి. కల్పమూర్తిగారు అనగరమైన పనలున్నవని లేచివచ్చిరి. అధ్యక్షులులేని లోపము దీర్చుటకు వచ్చినవారిలో నొక రధ్యక్షుపీఠము నెక్కుడని అచ్చమాంబగారు పలకెరులకొరిన నెక్కరూ నగిరింజెరి. అరున్నర గంటలైనది దేవును లేదు. అచ్చమాంబగారు లేచి ఒక్కొక్కరిగా బలి మాలినను సంతకములు మాత్రం చెయ్యవలసి. విలేఖరి ప్రకటించిన కొలనల అప్పారెక్కగారి పుత్రికయును వేదవత్సమృతు బహుమతులు కాంగ్రెసు సేమయు జరిగియుండలేదు. ఆమె సభ్యులను కచ్చియుండలేదు. సభకువచ్చినవారు శ్రీ సవాతన ధర్మమండలివారును, కారదానికేకమువారును కాక అచ్చమాంబగారితో నలుగురు. అచ్చమాంబగారు కారదానికేకమునకు పాద్యక్షురాలు. ఈ ఉద్వేగముయొక్క అవశ్యతను గుర్తించియు సహాయరాకరణ తత్వమునకు వ్యతిరేకముగాన దగ్గుతు చేయజాలమని కారదానికేక సభ్యులందఱు ప్రతిఘటించి వేదలిపోయిన ప్రకటించివారు. ఇది అసత్యము. ఎవరును అభ్యర్థురాలికన్న ముందు వెళ్లేలేదు. ప్రై సాయగారికి గుంటూరు తరపున ఏగ్రీవముగా శ్రీలై పునమలై బల్లలు ఖర్చీలు గోడలు సంతకములుచేసి తీర్మానములను ఒప్పికొనెను.

యదార్థవాది

తునిఖద్దరు

తునిఖద్దరు కలితీ ఖద్దరుయో, కేవలము విదేశీయమాయో యిదివరకు పేరుకడియన్నది. అయినప్పటికిని ముగ్గురు కలుగురు వర్తకులు మూత్రము బహుళమవడి అనేకవ్యతిరేకయాసలుట పాలై యంతవరకు కుద్ధిఖద్దరును తయారుజేయుచు ఉన్నారు. అనహయోద్య మారంభమునుండి సేవాధిపత్యము వెంటాచార్యులుగారు మిక్కిలి దీక్షతో ఖద్దరు ప్రచారమును గురించి పాటుబడుచు ప్రకటనలు పాత్రులైయున్నారు. తరువాత, గోదాకరి ప్రిన్సింగు, వీరింగు కంకెనివారు చాల ఉత్సాహముతో కనిజేయుచున్నారు. వీరు మిక్కిలి సన్నరకపునాలు, స్వదేశీయంగులు, అద్దకములతో సహా తమ కంకెని సభ్యులకి జేయుచున్నారు. కంకెనిజాబుమానలు కొనయ్యగారు కుద్ధి ఖద్దరు కవయమై జేయు ప్రచారము వారి గాధతరమగు దీక్షను తేట తెల్లము గావించు చున్నది.

మూడవవారు మారంజి గోవిందరాజులుగారు:—వీరు ముగ్గురు 2 సం॥ములై నీ యాఖద్దరు నిలయున స్థాపించివారు. త్రధమములో ప్రత్యేకము కడుగునూలు మూత్రమే రవాణా చేయుచు ప్రభుత్వము కడుగునూడు తయారు చేయించి పనిపెట్టుచున్నారు. తుని ప్రాంతమునగల ముగ్గురు 50 గ్రామ

ముల నుండి నిత్యము వీరి నిలయమునకు మూలనడుమవారు వచ్చుచు పోవుచుందురు. అనేక వీరకుటుంబములవారు యీ నిలయముకింద జీవనోపాధి సంపాదించుకొనుచున్నారు. ప్రత్తి పట్టించి, దూది నేకించి, నూలువడకించి, బట్టల నేయించి ఖద్దరు పరిశ్రమయొక్క ఉద్దేశమునకు కరిగా నకచువానిలో నియ్యది మాపురమున మొదటిదిగా కనబడుచున్నది.

సుప్రసిద్ధ కాంగ్రెసు ప్రచారకులగు రాళ్లపల్లి కాకన్న గారు కూడ యిట్టిగల ఖద్దరు వ్యాపారము జేయుచున్నారు. వీరు సన్నరకమునూలు తీయించి బరువను వారి కందరకు నష్టము జేయుచు లేమ విద్యుక్త ధర్మమును నిర్వర్తింపుచున్నారు.

ఈనెల వ్రాసిన నాలుగుపలములందు తప్ప కేరొకచో ఖద్దరు కొనుటకు ఎక్కడను సాహసించరు. ఈమధ్య ఖద్దరు రవాణా హెచ్చుగా నున్నదనియు, గోవింద రాజులుగారు అహమ్మదాబాదు మున్నగు ప్రదేశములకు ఖద్దరు తానలు వారము కు ముమ్మాది 500 వందలకు మెగా రవాణా జేయుచున్నారని యు, లాభము బాగుగావచ్చుచున్నదనియు కర్తకసంఘములో హడావిడి బయలుదేరి విదేశీబట్టల కర్తకము జేయువారు చాల మంది స్వదేశీన కర్తకము జేయుట కుంఠియు ప్రయత్నము జేయుచున్నట్లు తెలియుచున్నది. ఇంతకన్న కావలసిన జమికలదు. ఎప్పటికైన తుని పూర్తిగా ఖద్దరున కర్తకముతో నిండుగా యని జేవియుంటిమి. ఖద్దరుపరిశ్రమభివృద్ధికి కావలసిన సాధనసామగ్రి తునికలిగిగిట్లు మరెయ్యక ప్రాంతమునకులేదని వాయటలో నాశ్వ ర్యములేదు. భారతదేశమునకంతకును వస్త్రములు, నూలుగూడ కష్టముజేయుటకు కావలసినవరతి కునికేముత్రమే గలదు. ఇంత కాలమునకు తుని వర్తకులకు కొంతభారము మోయునలసిన కాలము వచ్చినదని తెలిసికొనుట తునియొక్క భావిదా విశేషమే. ఇంతవరకు విదేశీకర్తకము చేయుచు, కర్తకవ్యాపార క్షయహరములో మిక్కిలి సామర్థ్యముతో కనిజేయుచున్న శ్రీ పాద నుబ్బారావుగారు కాకన్న గారి పోత్సాహమువలన కుద్ధ ఖద్దరు వ్యాపారము ప్రారంభించిరి వినుట కెంతయు ఆనందముగ నున్నది. కలితీ ఖద్దరు కుద్ధఖద్దరుని నమ్మించి అనేకమాదిరి కంకెని పేలెట్టుకొని మిక్కిలి ధనాపేక్షతో దినముల గడపువారు కూడ ఖద్దరు కొట్టుల నెట్టవలసివారు. అయితే ప్రభుత్వము ప్రత్తి తుని మార్కెట్టులోలేదు. కుద్ధఖద్దరున కర్తకముజేయుచున్న ప్రై సవాతన గారు నడుమ నూలుకొను చాల ప్రయత్నము జేయుచున్నారు. నేటి నేయవనివాటి కొంతనూలుమాత్రమే కష్టము జేసి, ఎక్కడగూ తానలు నేకొనిరమ్మయిన 20, 30 రూపాయలు ఆద్యాన్ని యిచ్చుచున్నారని తెలిసి చున్నది. వడికే నూలు దొంగకపుడు నేతపనివారికి మాత్ర మెక్కుడనుండి వచ్చును. ఈదో సందులో పనివారి కులతీఖద్దర తయారు జేయుట కవకాశ మగువచ్చును. ఎంతనూలువున్నదో అంతే నేయించిన చాలదా- నేతపనివారిమీద నీ భారము నెట్టుట చాల విచారకరము. కాగట్టి దీని విషయమై ఆలోచించవలసిన యున్నది. జిల్లా సంఘమువారుగాని, ర ప్రీతి సంఘమువారు గాని వారము: కొకసారి తుని ఖద్దరు తాళిజేయుటకు ప్రత్యేకపు పేర్కాటులు జేయించిన చాలమందిది. క కి నాడలో కాంగ్రెసు జరుగును. చాల రాష్ట్రములవారు విచ్చేయుదురు. తుని పేరు వినినవార గలటచే వారిలో చాలమంది తుని చూడజేతురు. అప్పటికి తుని వర్తకులు తమకుకొట్టులో ఖద్దరు క వస్త్రములనుమాత్రమే యుంచినవారి కీరికి మేరయుండదుగదా- కాబట్టి వర్తకసంఘము వారందరి చేతికినించి యథాశక్తితోడ్పడ గోరుచున్నారు.

(ఒక విలేఖరినుండి)

ఆంధ్రనేయప్రతిష్ఠ గుంటూరు

వీరాంజనేయుని గుంటూరు జిల్లాస్థిత తల్లాక సామూప్యమున మూతనాలనిర్మాణ మొనరించి మూడేట గురవయ్య గారు యాదుగోదారి నాచుగల జ్యేష్ఠకుటుంబ ప్రతిష్ఠ జేయుట యొగక వీరల కన్నెప్పటి గావించియుండిరి.

నేను రాబోవు యెన్నికలలో గంజాం విశాఖజిల్లలకుం దలములకు లెజిస్లేట్ అసెంబ్లీలో నొక ప్రతినిధిగానుండ గోరి ప్రయత్నించుచున్నాను అని వరహగిరి వేంకటజోగయ్య గారు బరంపురంనుండి వ్రాయుచున్నారు.

గర్ బాకాచాన్సిలరుగారు రోడిసియా మొదట గవర్నరు గ నియమింపబడిరి.

గుజ్జపు లాటరీనుగుర్చి విచారించుటకు మంత్రిగర్వము వారలొచ్చింపుచున్నారు.

వృత్తాంతలేఖలు

మచిలీ పట్టణము

(స్వకీయవిలేఖరినుండి)

శ్రీమల హిందీక్షాసు

జూన్ 20 :— ఈనాడు పురపాలక శ్రీమల హిందీక్షాసు కూడా వెలువడినది. హిందీ కరీకులను కృతార్థులైన రాధా బాయిగారు రాజుపేటయందు హిందీ నేర్పుచున్నారు. మొదటిదినము 5 లేక 6 గంట మాత్రమే శ్రీమల హిందీక్షాసు దినములు గడచినట్లొద్దయి హిందీ ప్రాముఖ్యతనుజూచి హెచ్చుచుండినట్లుచూస్తున్నది. పురపాలకుల వీరికి తగు సదుపాయములను జేయవలసియున్నది.

హనుమంతరాయనిధి

ఈనెల 27వ తేదీని బెజవాడ యందు శ్రీకంఠభారతీయ కళాశాలవారు శిల్పారి ముఖంబిలింప కళావారిచే మానవతీ అనుచక్రని నాటకము ప్రదర్శింపబోవుచున్నది. ఈనాటి కళా యార్జమె యిదివరకు కొందరు నాటక సమాజములు సహాయము చేసినవి. అట్లే యీనాటక సమాజమువారును ఉదాహరణతో మైసిధి కొరకై మైలవరంపాటి హోటలందు యీనాటకము ప్రదర్శించెదరు.

చెన్నపురి వర్తకసంఘము

వర్తక సంఘములు వాణిజ్యవృద్ధి కొరకై హెచ్చు సహాయము చేయవలసిన సమయము యేలేందని. చెన్నపురి చేబర అవ్ కామర్ష వారు చెన్నపురి కమర్షియల్ కళాశాలయందు కృతార్థులైనవాటికి ప్రైజులనిచ్చుచు అనేకవిధములుగ సహాయము చేయబూనిరి. క్రిందటిసంవత్సరము వాణిజ్య బాగఫీ యందు మొదటివాడుగ నిల్వినవానికి మొదటిప్రైజుగ రి ఫున్డ కమలనిచ్చిరి. అది శ్రీకంఠభారతీయ కళాశాలయందు వాణిజ్యోపాధ్యాయులుగా పనిచేయుచున్న శ్రీయత వద్దూరి శ్రీరామకృష్ణగారికి నిచ్చిరి.

రాజమహేంద్రవరము

దేశబంధునకు స్వాగతము

దేశబంధు చిత్రరంజనదాసు మహాశయిడిపురము విచ్చేయునప్పుడు వారి కీపురవాసులచే మున సన్మానమును గన్నాన శక్తియును కనుపించుటకు తగిన ప్రయత్నములను చేయుటకు నిశ్చయింపబడినది. 20-6-28 తేదీని పొలవూరులో బహిరంగసభ జరిగెను. కొంతకాలము క్రిందట ఈపురపాలక సంఘసభ కార్యములగు నున్న ౫ జిల్ల రామచంద్రరావుగారి కార్యకర్త వహించిరి. దానుగారిని గురించియు, అతనియొక్క దేశభక్తిని గురించియు త్యాగము గురించియు ఆతనికు మనము జూపవలసిన గౌరవమును గురించియు రామచంద్రరావుగారు రుక్మాంజలిచ్చిరి. ప్రస్తుతము దానుగారు మనకు కృతార్థులైనవగు కృతార్థులగుచుండినను అతడు మనకు గౌరవపాత్రుడు. దేశభక్తి నిమిత్తము ఆయన జేసిన మహాత్యాగము అత్యద్భుతము. ప్రస్తుత కాలములో దానుగారిని కొందరు ఏర్పాటుగా చూపించుచున్నారు. ఇది యొక యుదుభద్రాక్షయము. రాజకీయములలో వ్యతిరేకాభిప్రాయములున్న సహాధికారులు గురువులైన గారి బిడ్డలైన దూషించుకొనుట భాగ్యముగాదు. విూరు దానుగారికి ఘనమగు స్వాగతమిచ్చి మీ గౌరవాను ఆంధ్రదేశ గౌరవమును సూడ నిలబెట్టును. దాక్తురు రామారావుగారి కంటట ఈ క్రింది తీర్మానమును ప్రతిపాదించిరి.

దేశభక్తా గ్రేసరుడును, త్యాగమూర్తియు నగు దేశబంధు చిత్రరంజన దానుగారు మన పట్టణము వద్ద సందర్శించున వారికి స్వాగతప్రత్యేచిచ్చి యుచితరీతిని వారిని గౌరవించుట ఈ పురవాసుల విధ్యుక్త ధర్మమని తీర్మానించుచు ఈక్రింది వాటిని స్వాగత్యుక్తియను తయారుజేయుటకు అవ్యసనమున కరగర మగు యేర్పాటులను జేయుటకును ఏర్పాటు జేయవలెనని. బహుశోక్తుల నుబ్రహ్మణ్యంగారు కందుల వీరరాఘవస్వామి గారు, పాలగోడేటి గురుమూర్తిగారు ఓరుగంటి నుబ్బారావు గారు, శాళం పట్టాభి రామారావుగారు, అక్కున నుబ్బారావు గారు.

మృగిణిపట సంఘసభ్యులగు గ్రంథి సత్యరాజుగారును ఇలావుంటే అత్యంత పుణ్యమును ఈ తీర్మానమును అనుమతించి.

మన ప్రతినిధు లేమి చేసిరి?

ఇది ఆయా జిల్లాలవారు తమతమ ప్రతినిధులను గురించి తెలుసుకొనవలసిన విషయము. ప్రతి మొకసభ్యుడు చేసినది నిది వివరించుటకు మాకు శక్యముకాదు. 1921-1922 సంవత్సరపు శాసనసభ ప్రాసీదీంగుల విషయముచివలన ద త్తరుండలపు నాలుగు జిల్లాల ప్రతినిధులు ఈవిధమ కనుపించినమేరకు శాసనసభలో పనిచేసినట్లు తెలియుచున్నది. ఆయనను దీనివల్లనే ప్రతి నిధుల తారతమ్యములను గు రించుటకు సాధ్యముకాదు. చేసినకార్యముల ముఖ్యముఖ్యములు ౫ నింపవలెను మరియు శాసన సభలోనేగాక యితరచోట్లైతెలుల పక్షము నహించి యొకయో పనిచేసి యుండవచ్చును. ఇవియఃతయు శాసనసభ తరపున ప్ర చురంచుటకు పుస్తకములలో తెలియదు.

1	2	3	4	5	6
జిల్లాలు	ఉత్తరము, లిక్కబడిన (కర్నూల సంఖ్య)	జోక్యము పుచ్చుకొనిన తీర్మానములసంఖ్య	బడ్డెటుచర్చలలో భాగ్యులైగొంచున చేసినయర్జనములు	పట్టుములను గురించిన చర్చలు సవరణలు	ఇతర విషయములు
కర్నూలు.					
1. వెంకటరంగారాజుగారు	39	3	3	1	
2. శరభారాజుగారు	39	9	1	2	
అనంతపురం					
3. కేశవ కిర్లగారు	8	18	16	1	7
4. కేశవరంగారాజు కడపజిల్లా	29	42	12	12	4
5. రసింహారావుగారు	26	27	49	14	2
6. దేవరాజుగారు	25	11	6		11
బళ్ళారి					
7. శివరావుగారు	38	29	14	9	4
8. రంగనాథమొదలగారు	169	57	57	12	5
గారు					

(గ్రామ బంధు)

హెచ్చరిక ! హెచ్చరిక !

మామూలు ప్రకారము రెండు మాసములకొక నవల ప్రకటించుచుందుము.

ఆంధ్ర ప్రచారిణీ గ్రంథనిలయము.

(1911 న సంవత్సరములో స్థాపించబడినది.)

కాకినాడ.

అధ్యక్షుడు:— ఈకడవినివృద్ధి తీవ్రమైనది. ఉత్తరములు “అధ్యక్షుడు”ని వ్రాయవలదు. గత మాడు సంవత్సరములను నిలయమునకు శ్రీ అద్వైతి లక్ష్మణస్వామినాయకుగారిని గౌరవాధ్యక్షులుగా నుండినాము. ఇప్పుడాయధ్యక్షుడని తీసివేసివాము.

గ్రంథనిలయమును సంపూర్ణముగా కాకినాడకు మార్చినాము.

శివపురాణము 1-2 సంపుటలు 80-81 పుస్తకములుగా పంచదారులకు అందించినాము. పురాణములు కాక లసినవారికే పంపుచుందుము.

సిద్ధమైనది ! 32 వ పుష్పము అత్యద్భుతమగు చిత్రపటశోభితము !

డి. టెక్నికల్ నవల జీవన్మత రహస్యము!

చందాదారులకు బంపుచున్నాము. కాలికోబైండు. వేంకటపార్వతీశ్వర కవులు.

జాతకమార్తాండము

1, 2 భాగములు పరిశీ. ఈపరిశీలు, 1924, సు. ౪ రం జూన్ నెల మొదటి వారంలో జరుగును. జాతకమార్తాండము, 1, 2 భాగములు ప్రతి పిల్లవానికిగూడ తెలియవలెను. విక్రీతి నులభ్యతైలిని తెలుగున వనపూర్వముగా వ్రాయబడినది. గమక మార్గాలపిల్లలు, ఉద్యోగములు, వ్యక్తిత్వములు వగైరా అందరును సూడ ఈ పరిశీలను దగభాస్తుచేసి పరిశీల సమయమునకు మా గ్రామము దముచేయ ప్రార్థితులు. 1-వ భాగం పరిశీలో యెక్కువ మార్పులు కచ్చినవారిలో మొదటి యిద్దరికి 2 బహుమతులున్న 2 వ భాగం పరిశీలో 2 బహుమతులున్న, మొత్తం 4 బహుమతులు యిచ్చబడును. మొదటి భాగంలోని బహుమతుల కంటె 2 వ భాగంలోని బహుమతులు కొంచెము హెచ్చువిలువగలవిగా నుండును.

ప్రకటనపరిశీల చేపర వగైరాలు భిక్షులగాను దర భాస్తులు 1 కి 1 రూపాయ చొప్పున పంపిన యెడల వారిపేరు విజ్ఞప్తులో సమాజపేసెదము:—

2 భాగముల యొక్క పరిశీలకు దరభాస్తుచేయువారు రు 2 లు పంపవలెను.

ప్రతి బహుమానము రు 50 లకు తక్కువకాకుండాను రు 100 లకు హెచ్చుకాకుండాను ఉండును. సదరు పరిశీలు గన్న మెంటు అభివృద్ధియొక్కయు, గొప్పగొప్ప పండితులయొక్కయు, సమక్షమున బహు వ్యాసముగా జరుగును. మా ఆశ్రమలో గుమాస్తాలకు, హతాలకు బంధువులకు, ఈ పరిశీలకు దరభాస్తుదారుగా చేర్చుకొనుము.

అక్టోబర్ వేంకటకృష్ణ ‘దైవజ్ఞుడు’, గోపాలపురం, కొత్తపేటపొమ్మ, గోదావరిజిల్లా.

జ్యోతిషమందు ఏమియు ప్రవేశములేనివారు మొదట భాగం పరిశీలనున్న కొంతవరకు ప్రవేశముగలవారు 1, 2 భాగముల యొక్క పరిశీలనున్న దరభాస్తుచేయుట మంచిది, జ్యోతిషముల కంతపాఠము చేయవలెనని. ఆనసరమైనవోట జ్యోతిషములయొక్క అభిప్రాయములు వ్రాసిన చాలును. ప్రతి సంవత్సరమున్న ఈ ప్రకారముగా జాతకమార్తాండ గ్రంథములు పరిశీల చేసి ఈ పరిశీలలో ఉత్తీర్ణులైనవారికి బహుమతులు యిచ్చుచుండెదము. కనుక అందరును సూడ 1, 2 భాగములు పూర్తిగా చదువుట కలన అన్ని విధముల విక్రీతి లాభము గలది. ప్రవక్తముగా 1 సం॥ రముకంటె మరియొక సం॥ రం బహుమతులు హెచ్చుచేసి పరిశీల సమయమునకు అందరికడను జాతకమార్తాండ గ్రంథము అందరలెను.

1 వ భాగం ఖరీదు రు 2 లు. 2 వ భాగం ఖరీదు రు 2 లు. రెండు భాగములు ఒకసారికొనువానికి రు 8 లు అగును. పోస్టుఖర్చుల కొనువారే భరించవలెను. కావలసినవారికి వి. సి. గా పంపెదము. ఈపరిశీలకు దరభాస్తులు పంపువారును. ఈ పుస్తకములు కావలసినవారును ఈవిధమచిరుకామక్షా ప్రాయశ్చితము ఈ పరిశీలనుగురించి యొకన వివరములు గోరువారు మాకు వ్రాసుకలెను.

ఈ గ్రంథములు లేనివారు ముందుగా తెప్పించుకొని అటుపిమ్మట ఈ పరిశీలకు దరభాస్తు చేసికొనుట మంచిది. ఈపుస్తకములు మార్గదర్శి అయిపోవేమిట్టి దరభాస్తులు పంపెర లాభం లేదు.

అమృతలలిడనము

లోకమయహార' కస్తూరిమాత్రలు

పిన్నలుమొదలు వయస్సైన పెద్దవారివరకు మహారణ వ్యాధులన్నిటికిని వాడతగినది. 594

250-300 మాత్రలుగల సీసా 1-కి ధర 0-4-0 1 మొదలు 6 సీసాలవరకు యౌ 1-4-0

506 మీ లోకమయహార కస్తూరిమాత్రలయందు మీరు తెలిపిన్న గుణములుగలవు. కాయచేసితక్షణం 3 బుడ్లును పంపుదు. ఎం. మెంకయ్య, కాల్వాకా గుమాస్తా గురువాల, గుంటూరుజిల్లా.

506 మీ లోకమయహార కస్తూరిమాత్రలు అందరును వ్యత్యాసములేక వాడవచ్చును. ముఖ్యముగా తాంబూలములో వాడిన మలబద్ధకము ఎంతకాలము సుండియున్నను మాయమగును. కేతుణమే 6 బుడ్లును పంపుదు

ఎన్. పార్థసారథి అత్యంతగాను, ఏబిటు, బెను అందు కో సేదాపుము.

బాల సుఖోదయ ఇది విద్వలక కల్పకరువు. (శ్రేష్ఠమైన మూలికలనుండి కాస్త్రీ) క్షమగా తయారుచేయబడి నదితీక్షణత, ఆకలి తీసుకుంటు, భేదము, మరుపులు, తిరు, చిక్కిపోవుట, నిద్రలేమి, మలబద్ధకము మొదలగు వాటిని పోగొట్టి మంచిగుణము పుష్టిచేయును, 20 రిసములకు సరిపోవు బొవధము బుడ్డి 1-కి ధర 0-12-0

507 మీ కస్తూరిమాత్రలు నిజముగా అన్ని వ్యాధులకును మంచి గుణమిచ్చింది. 12 బుడ్లు పంపవలెను. కమెంటరావు దేశపాండి బైర్ కాట్ డక్కాప్రెస్సు బ్రహ్మపూరు, గుంటూరు.

రు. 2 లు బొవధములుకొనువారికి మా శ్రీరాములవారి పట్టాభిషేక క్లాంపడరు ఇనాం.

ప్రాంచీ:— నెం 881, తంబుకెట్టిపిడి, మదరాసు, (ప్రాంచీనుండి వి. పీలు పంపబడవు.

చాళిపుర్రు వెంకటాచల పండితులు శ్రీ శివారాధువ వైద్యశాల మైసూరు. (2)

ప్రశస్తమైన ఖద్దరు
మా నిలయములో ఖద్దరు ధోరణులు, ఉత్తర్యములు, వర్షింగు ఆద్దకపు దుప్పట్లు సాదా దుప్పట్లు మాడితానులు వగయిరాలు వరసమైన ధరలకు దొరకగలవు-గివరములకు వ్రాయుదు, చె. వెం. నరసింహారావు ఖాదీనిలయము.

(775) మచిలీపట్టణము, కృష్ణాజిల్లా

మీరు 219

దేహరోగ్యవిషయాభివృద్ధి
తెలుపు

కామశాస్త్రమును

పుస్తకమును కని, విని, చూచియుండురా లేదా,

ఇప్పుడే మాకు వ్రాసిన తపాలువగైరా ఖర్చులు లేకయే పంపెదము.

నివాసము:—
ఆతంకనిగ్రహ బొవధాలయము
28 బ్రాడ్వే, మదరాసు.

Delightfully Refreshing.

For Health and Beauty.

“ERASMIC”

SOAPS & PERFUMES.

“ERASMIC” Perfumers, LONDON. PARIS.
To Be Obtained From All Stores & Dealers.

ఆంధ్రజ్యోతిషశాలయము

(1) జాతకవ్రతు (కుండలి) యొక్కవకలుగాని (2) పుట్టినతేది, జననకాలభుడియలుగాని (3) జాతకునియొక్క జన్మ నామము, ప్రస్తుతపురుషుని, మాతకు తల్లిరము వ్రాయునను యముగాని, ఈ మూటిలో నేడియో యొక్కటి నూకు బంపియె డల, జాతకునియొక్క రూపము స్వభావము, కరీంకోగ్యము, భవసంపాద, ఆయుర్దాయము, భాగ్యము, సంరాజము, కళాశ్ర సౌఖ్యము, ఉద్యోగము జీవనము మొదలగు 25 సంకతులు చా ఖలా కొరకు వ్రాసిమాడుగా రు 1-4-0 లకు వి. పి. గా పం పెదము. ఈ వ్రాసిన సంకతులు సరిగా నున్నయెడల, జాతకుని యొక్క ఆయుర్దాయము ఆభిరుచుకు, జయభోజ్ఞ బ్రతిపదిగ ఫలములు, అనగా, మరణతే, అంతర్ధానములు లు పూం ఆకర్ష వేంకటకాస్త్రీ 'దైవజ్ఞానం గోపాలపురం కొత్తపేటపొమ్మ, గోదావరిజిల్లా.

జాతకము శాస్త్రసమ్మతముగా తయారుచేసి పంపెదము. పూరా జాతకంపత రు 5 లు, అగును. పూరాజాతకము వ్రాయుచు కొనువారు రు 2 లు, అద్యాత్మ హందుగా పంపవలెను. అట్లు పంపగానే జాతకము పూర్తిగా ఆభిరుచుకు తయారుచేసి తక్కిన రూపాయలకు వి. పి. గా పంపెదము.

సంవత్సరఫలము 3512

యొత్తముమీద 1 నెల రోలి వరకు ముందు జరుగబోన ఫలములు వ్రాయుదు, నెలలవారీగా 12 నెలల ఫలములు వివర ముగా వ్రాయుటకు వి. పి. ఖర్చులతో రు 1-4-0 లు అగును. దీనికి అద్దక. (రెండు వార్షికములు గాని మాత్రమే) చాలును.

మలయచందనము

గనేరియా అను పెగ్గోగముకు మరళము

కట్టము లేదు. పిడికారీటో పని లేదు. ఎటువు, తెలుపు, పచ్చ, అను మూడు కథముల పెగ్గోగము ను మూడు పూటలలో మాన్పును. శ్రీలకునుమ వ్యాధులకు నూద ఇది రాజొవధము, (1251) డబ్బీ 1 కి నెల 2-4-0

గంధర్వ ఛార్మసి, రాయవరం (గోదావరిజిల్లా.)

చాకులు-తాళములు

మం X లి క త్తులు.

అగ్రసాదకులచే చేయబడినది. మేలయినది వెంటనే ధరు కట్టలగుట వ్రాయుదు.

వి. వెంకటేశ్వరు లండ కో లిమిటెడ్

కట్టపు ఆర్ట్ లాక్ మేకర్స్ లెం.

8081 పెద్దాపురం. (గోదావరిజిల్లా)

తెలిగ్రాఫిక్ అడ్రెసు: “ఇంద్రప్రస్థ” పెద్దాపురం.

బహుమానము

వైద్య విద్య

ఆయురారోగ్యైక్యకర్మములకు మార్గదర్శి అన్ని భాషలలో దొరుకును.

జానవైద్య వారాయణజీ శేకవజీ,

(8108) 21, రిహాజాయకోట్టు, మదరాసు.